

ČASOPIS
TOWARSTWA
MAĆICY SERBSKEJE
1860.

Redaktor
Jakub Buk.

XIII. Lětnik. — III. Zwjazk. 6.

22.

W Budyšinje.
Z nakładom Maćicy Serbskeje.

ČASOPIS
TOWARSTWA
MACICY SERBSKEJE.

DRUHI ZEŠIWK.
1860.

Sydymy džesatk basnjow

(druha połojca)

wot

Handrija Seiterja.

6. Pos na dworje a liška.

Z kokošu wę khlanje runje
Liška z dwora čehnješe,
Jako filaks we połnocy
Pytny ju a dosaže;
Stój, stój paduše! hdže sahaš
Prječku z twojim rubjeństwom?
Liška blawka: Kajka hrubosć,
Što mje přimaš ze zubom?!

Sym džě policajska wyšnosć,
Njewěš moju zaležnosć?
Krwawych sylzow na te kury
Zahrodnik je płakał dosć;
Jako słužomnicy prawdy
Pomhaj skerje božedla,
Hdyž dha do arresta wjedu
Njepolěpšnoh škódnika!

Sy ty policajska wyšnosć:
Dha sym zakoń twój knjez ja,
Kiž móc twoju w wuzdže dzerži,

Wobmjezy hdyž překroča.
Dalších słowow nječinješe
Filaks, ale kusaše,
Z tym bu liška wotprawjena,
Kaž ji kóždy popřeje.

* * *

Kaž hdžež chce ławka blido być,
Njej prawy porjad w domi:
Tak hdžež chce liška prawu tyć,
Tam prawda wěsće khromi;
Duž, zakoń filaks, njedrěmaj,
Na falšnych bohów kedźbu daj!

7. Mots nan a synk Jan.

Jank tón džědej klubu čini,
Hdžež tež wě a zamóže,
Njesmědžeše pak być w wini,
Hdyž džěd na njoh skoržeše.

Wuč toh hólca, zhibuj jeho,
Husto džeše k nanej džěd,
Kopřiwa won kuka z njeho,
Powlěkać je džěćom jěd.

Paprlapap! Mots nan džeše,
Móžeš tyknyć rozoma
Do tych khadlow? a so smješe,
To je hluposć džěćaca.

To bě Jankej na młyn woda,
Hórje z džědom zakhadža,
Džědej prut sam na so poda,
Čeknje a so wošćerja.

Naposledku Jank so zwaži
Džěda z khošćom zesmykać,

Kóždy dzeń jom hórje praži —
Je to Mots móhl přehladač?

Haj, haj! jeho slepa lubosć
Džerži wšitko k dobroći,
Njewidži tu złość a hrubosć,
Kiž so hłubje korjeni.

Jank bě dorostl! W swojim času
Mots jom žiwnosć přepoda,
Wumjeňkař po jeho kwasu
Starych lět tež dočaka.

W kajkich česćach Mots je sedźił,
Kak nětk sudžeše swój hrěch?
O běch ja to prjedy wjedźił,
Jankej šiju zwinył běch!

Přetož kaž Jank parił běše
Džědej, tak tež nanej je;
Špatnje, zlě so Motsej džěše,
Džěda križ tež njeseše!

* * *

Wostaň teho dopomnity:
Sud so łoji za pjaty;
Z čimž sy hrěšił, z tym sy bity
Prjedy abo posledy!

8. Law kral a jeleň.

We purpurje, na złotym trónje
Law něhdy sedži z kralowku
Před zhromadźiznu w swojej krónje
A džerži krutu prašeńcu:
Kak steji z mojim kralestwom,
Ze zakonjom a porjadom?

Njej horjo w kraju, kotrež tyši,
A nihdže žana njeprawda?
Duž rozprawu najrjeńšu słyši
A najslawniše powjestwa;
Wón njewjadcy pak wuhladnje,
Zo jeleń mjelčo sylzuje.

Law poča: Što je so ěi stało
A přez kobo sy křiwdženy?
Ach, kralo, wěrnosće je mało,
Kiž — rjekny jeleń — słyšał sy,
Wjelk je mi džěčo roztorhał,
Kaž pječa šwinc je wothladał.

Law wrěskaše: Smjerć bjez wšej hnady
Wón dostań, přeměnk žadławy —
Stup sem tón swědk, ja pomham rady,
Twój złoty synk budź wječeny!
Duž džewječ swědkow postaže,
A kóždy wěrnje swědčeše:

Knjez kralo, wjedź, nic wjelk to běše,
Twój syn to hojo roztorha!
Hum! zaru law a jemu džěše
Na směchi khlama zubata:
Tu pešku, hojo, zabudźmy —
Mój syn je činił ryćeršcy!

* * *

Hdžež, za tym hač su winiki,
So prawo a sud přeměni,
Hdžež sudnik tajke lawy su,
Tam Božo pomhaj slabšemu!

9. Rubježnik a drohar.

Na puću něhdy z hole ěmowej
So wuwali na droharja

Mječ w rucy zlóstny rubježnik.
„Daj twoje pjenjezy mi wokomik,
„A mjeleč — će hewak zakolu!“
„Haj“, džeše drohař z bojósću.

Ach ale, rjekny wurubjeny,
Hdyž tamnom nětk wšo zdawał bě,
Mi jeno žel je wo tebe,
Ty wbohi, wbohi člowječe,
Hdyž pohladamy do pisma,
Njej sud a hela twoja mzda?

O blaznje z pismom zatrašeny,
Duž směješe so rubježnik;
Dha měniš, zo bych stejał tu,
Bych wěrił sud a bibliu?
Ně, z tym mi njebij do keřka,
To žadyn zajac njestawa!

* * *

Wot spočatka hač do kónca
Čert najhórši je njewěra!

10. Psyk a kóčka.

Psyk a kóčka něhdy džěštaj
Wobronjenej na hońtwu,
A hdyž přeslědžiloj běštaj
Mjasapróznu krajinu,
Hlaj, dha za płotom šće radži
Jimaj tola popad so,
Běše snadny, što to wadži?
Běše młode wróblatko.

Zběže pak, so dołha zwada,
Kak chcetaj je hotować;
Wšitkich psow a kóckow rada
Njemóže jej rozjednać;

Hač nětk skobać, kutlić, parić,
Njeběchu te starosće,
Ale hač pjec abo warić,
Bě to žahle prašenje.

Njepodwólny, rozčerceny
Kóždy druhi přihot chce,
Psy na pječeń zasynjeny,
Kóčka pak na warjene;
Jeju štryt tež njewuhasny,
Hač so wróbl zasmjerdža:
Duž mjez psy a kóčki prasny
Hidžeństwo wot teho dnja!

* * *

Zahłupjenej — slyšu prajić,
Kajke wiwy, malinki,
Na te byču hłowu stajić,
To waj jeno wohidži;
Tola čiše, jenož čiše,
Tajkich hłowow wuhladach,
Kaž historia tež piše,
Dosć na čłowskich ramjenjach!

Wěněk pěsnjow

wot

Radyserba.

1. Dobry domojwrót.

Na konju pachot přiħna dom,
bě na wójnach był z panikom.

Maćeřcy wbohej bjerichu
zli dołžnikojo žiwnostku.

A młodźenc zleća z mrózaka,
joh skoku za płót přiħwaja.

„O stójće, ludžo surowi!
Mi, maći, zastań płakaći!

So zraduj zas mi maćerka,
twój syn či swětle złotki ma.

Te dobył sym sej po česći,
a nichtón wo nje njeskorži.

Te je naš młody pan mi dał,
sym ze smjerće jom wupomhał.“

Na blido čisnje połničku
tu wulku móšeń kožanu.

„Te ścička budža dosahać;
mi maćerka bdžeš ze mnu trać!“

2. Cuznik na rowje.

Tam čłowjek w drasće cuzeji
so klaknuł běše při rowi.

Wón prašał bě so rowarja,
hdže leži stara pastyřka.

Wón modleše so na rowi,
jón krjepjo z wjele sylzami.

A křiž tón stary skhileny
wón wobjimaše zdychujcy.

A dołho wosta při rowi,
hač wječor swjatok wuzwoni.

Sej pjeršće z rowa nahraba
a do rubiška zawjaza.

Ze křiža třesku wurěznu,
a skhowa ju sej košenu.

„Ach, maći, luba maćerka,
tu božmje lež do sudnoh dnja!“

Po směrkach prječ wón éhniše —
do swěta wotsal — Bóh wě hdže.

3. Swěra.

Je kral po kraju pytać dať
tu holicu
najrjenišu
haj sebi njewjestu.

Su jězdni pósli bladali,
hdže panička
najkrasniša
za krala zehrawa.

A Šernjan Młynkec džowčička,
ta była je
haj pře wšitke
te knježny zemjanske.

Su wzali za nju złoty wóz,
a bruniki
su přahali
a jěli z wosmimi.

„Tu wzmi te suknje purpurske,
a pjeršćenje
či demantne
sej stykaj swěćate!“

„Mi, panjo, dajće pokoja!
Ja młynskemu
sym z njewjestu
a jeho wostanu!“

4. Připołnica.

Stupiło slónce na połodnjo bě,
z pastwišćow běchu te stadleška wšě.

K domowi čehnichu robočenjo;
tuha na ščerniščach horješe so.

Kubleř so samy šće wačese tam,
dlěšił bě določuje čeledzinam.

Wusynu na puč so připołnica:
„Wo lenje pójđane wzała bych ja!“

Wokoło wutroby zmuči so mu,
kolena stróžene třepjetachu.

Wohidło bjez kónca prašeše so,
ze slónca njepuści stonateho.

Pominuł běše so połodnja čas;
žnjeńcy so dawachu do polow zas.

Namkachu bědnoh tam hospodarja —
připołńca bě to mu načiniła.

5. Fijałka na Hromadniku.

Wyše Splóska stał je hordy
w starych wěkach skalny twar;
kral w nim kročo złoby sapał,
hórskich popow zakitař.

Morić kazał křesćijanow,
wo zastarki zasakły;
nosyli mu drohe dary
kitani su žertwacy.

Měl je wyše wšitkich kralow
njewuprājne bohatstwa,
nanajdrózša mu pak byla
młoda džowka nježnička.

Přemóhli su křesćijenjo,
do hór přišli křćenicy;
hněw tom starom kralej dušu
zapalił je žerity.

Ale křiža wuhladnuwši
wón bu skała načorna,
Hromadnik to horde bydło,
dżowčička bu fijałka.

Hromadnik tam nětko steji,
khmury z wječcha na hori;
fijałka mu džiwna zakée
za wěk wječor jenički.

W nocy we najkrótšej wona
na kamjenjach zawonja;
běłom měsačkej so lubi,
tón ju strowi z wysoka.

Serbski młodźenc čistodušny
šćipnyć bdže ju, zbudzići;
wona njewjesta jom budže
a wón bratr z kralemi.

Jan Michał Budař.

III.

Podal *H. F. Wehla.*

1) Jeho wosoba.

Přez dališe naprašowanja, kotrež syni na kóncu lěta 1860 w Hornej Hórcy dźeržal, sym tam wot někotrych najstaršich ludźi hišće tole wo njeboh Budařu nazhonil: zo wón žadyn hrozny muž był njeje, zo je wosebje khudym z radu a ze skutkom k pomocy stejał, a zo je jim nic jeno darmo a jara tunjo ryčniscy služił a dobru radu dawał, ale tež pjenjezy poččował a z nuzy pomhał. Při tym je pak tež wjele zhubjował; a wujebali jeho tež su. Tež wobkradowali su jeho wjele, wosebje na žiće, kotrehož je lubje poľne měł. Tež su pječa, jako je woči začinił był, paduši same swisle wubili a na to žito z měchami z lubje wotnošowali.

Dale mi powjedachu: zo je Budař junu zrěbca měł kotryž je, dokelž je sebi jeho tak nawučil był, k njemu do jstwy — hdžež je stare radlicy a wšelaki drubi stary čapr, rólny a hospodařski grat a nadobu stejo a ležo měł — khodžil.

Woblečeny je Budař doma w dołhim županje khodžil, kotryž je wokoło žawota z witym abo z wjerćenym zwjazkom (kotryž su teho dla najskerje ze štrykom přirunali) bromadu zwjazany měł, na hłowje pak módru wołmjanu tkanu, kusk wysoku, kulojtu čapku nosyl. — „Zelene štwórtki“, kotrež je kóžde lěto mnohim džěcom dawał, je najbóle po slěbornym krošu wudžělował.

Dale sym tež hišće zhonił, zo je chcył njeboh Budař w Hornej Hórcy cyrkej twarić a tam za někotre wsy nowu wosadu załožiť, tak tež, zo je k tajkemu twarej hižom kamjenje naložene měł, zo pak so potom jeho wotpohladanje najskerje wšelakich zadžěwkwow dla njeje wuwjesć hodžilo.

Zo je njeboh Budař w swojim času jara wjele ryčniscy džěłał, wo tym swědča mnohe akty, kotrež sym dowidžec składnosć měł. Při tym je pječa, kaž mi w Hornej Hórcy powjedachu, jara tuni był, wosebje pola khudych Serbow, kotrymž je rady pomhał.

2) Jeho wotkazanje.

Znate je, zo bu w lěće 1815 po francowskej wójnje dobra połojca sakskeho kraja wot Sakskeje wotdžělena a pod mjenom „wójewództwo sakske“ Pruskej přidžělena. Tuto wot- a přidžělenje podeńdže, Bohu žel, tež serbski kraj, wobej Łužicy, Delnju a Hornu, tak zo tamna cyła, tuta pak po wulkim džěle Pruskej připadže. Kóždy sam derje wě, hdže tuta mjeza dže, kotraž drje serbski lud politiscy rozrězuje, nic pak serbski narod! Při spomnjenym rozdžělenju Horneje Łužicy bu tež Budarjowe wotkazanje bjez Sakskeje a Pruskeje rozdžělene. Instrument, po kotrymž je so to stało, namaka so w zako-

njowej zběrey kralestwa sakskeho (Gesetzsammlung für das Königreich Sachsen) wot lěta 1828. Tam namaka so na str. 273 scěhowaca lisćina:

„Convention über die, im 1ten §. des XXIIten Artikels der, zu Vollziehung des, zwischen Ihro Königlichen Majestäten von Sachsen und Preußen, zu Wien am 18ten Mai 1815 geschlossenen Friedenstractats, und zu näherer Bestimmung der durch diesen Tractat veranlaßten Auseinandersetzungen und Ausgleichungen, abgeschlossenen Hauptconvention vom 28ten August 1819, zu besonderer Unterhandlung ausgesetzten milden Stiftungen; vom 4ten April 1825. (Ratificirt Königl. Sächsischer Seits unter dem 1ten Julius 1825, und Königl. Preussischer Seits unter dem 7ten Julius 1825)“,

kotruž tudy tak daleko, hač wona Budarjowy wotkazany wustaw wopřija, we tak wulkim wučawku, jako za Serbow wažny dokument, słowo po słowje sobudžělimy. Po jeje zawodze, kiž ma so tak:

Zu Verfolg der, im Art. XXII. §. 1 der Hauptconvention vom 28ten August 1819, zu Vollziehung des, zwischen Ihro Königlichen Majestäten von Sachsen und von Preußen, am 18ten Mai 1815 zu Wien abgeschlossenen Friedenstractats, enthaltenen Bestimmung, ist, wegen Auseinandersetzung der nachbenannten milden Stiftungen und einiger damit in Verührung stehender Gegenstände, zwischen den unterzeichneten beiderseitigen Königl. Commissarien, vermöge der ihnen dazu erteilten Vollmachten, mit Vorbehalt der Genehmigung ihrer allerhöchsten Regierungen, folgende Vereinigung getroffen worden.

I.

2c.

2c.

scěhuje tónle passus:

III.

„(Buderische Stiftung.) Die Fonds der Buderischen Stiftung für arme Wenden werden nach dem Verhältnisse der

Volkszähl in der Ober- und Niederlausitz und im Amte Stolpen, und mithin nach einem Maassstabe von

0,4110-theilen für das Königreich und von

0,5890-theilen für das Herzogthum Sachsen,

getheilt; es empfängt jedoch das Königreich, von den zu 5 $\%$ vorhandenen sichern Activis, die Summe von 4000 Thlr. — — — voraus, und übernimmt dafür die Verpflichtung, die in dem Testamente des Stifters seinen Verwandten ausgesetzten jährlichen Legate, nebst der etwaigen Vermehrung derselben, bei Eintritt der dicsfalls vom Stifter vorausgesetzten Fälle, vom Empfange dieser Summe an, bis wohin das Herzogthum zu diesen Vermächtnissen ferner in demselben Verhältniß, als es an dem Vermögen der Stiftung Theil nimmt, dazu beiträgt, allein zu berichtigen und alle deshalbige Ansprüche zu vertreten, will auch hierbei die ausländischen, und namentlich die im Königl. Preussischen Gebiete wohnenden Legatarien eben so, wie die im Königl. Sächsischen Gebiete wohnhaften, behandeln, und ihnen ihre Anthelle unter keinem Vorwande jemals vorenthalten lassen.

Hiernach hat das Herzogthum:

A. vom sichern Vermögen,

- a) von den, zur Theilung verbleibenden, zu 5 vom Hundert zinsbaren Activis, an 16,690 Thlr. — — —, 9830 Thlr. 9 Gr. 10 Pf.,
- b) von den zu $4\frac{1}{2}\%$ zinsbaren Activis, an 3525 Thlr. = 2076 Thlr. 5 Gr. 5 Pf.,
- c) von dem theilbar gebliebenen unzinbaren Vermögen, an 4445 Thlr. 16 Gr. 3 Pf., = 2618 Thlr. 12 Gr. 1 Pf.

B. vom unsichern Vermögen, insofern solches vollständig einget,et,

- a) von 29,712 Thlr. 12 Gr. — — in zinsbaren Activis 17,500 Thlr. 15 Gr. 11 Pf.,
- b) von 5740 Thlr. 14 Gr. 4 Pf. an Zinsrückständen 3381 Thlr. 5 Gr. 1 Pf.

zu erhalten, und in demselben Verhältnisse, wie das übrige Vermögen dieser Stiftung getheilt worden, soll auch dasjenige,

was etwa auf die, noch einer nähern Erörterung bedürftigen, kleinen Capitalien dieser Stiftung, zusammen an 1496 Thlr., so wie auf die, bei den Vergleichen mit den Erstehern des Rittergutes Obergurf mit Sorau und des sogenannten großen Bauerguts zu Obergurf, der Stiftung vorbehaltenen Regreßansprüche, dafern die beiderseitigen Regierungen sich entschließen sollten, letztere zu verfolgen, erlangt werden möchte, künftig zur Theilung gebracht werden.“ 2c. 2c.

Na to přiádu tam tele zhromadne postajenja :

XX.

„(Bestimmung wegen der Zinsen der Antheile am zinsbaren Vermögen.) Jede der beiden Regierungen hat von den ihr in Vorstehendem überwiesenen Antheilen an dem zinsbaren, beweglichen und zu Capital erhobenen unbeweglichen Vermögen einer Stiftung, auch die Zinsen, nach den bei den Capitalantheilen angegebenen, oder den seit der geschehenen Ansmittelung des Vermögens jeder Stiftung veränderten Zinsfüßen, insoweit nicht seitdem, im Einverständnisse der beiderseitigen Behörden, ein Erlaß an rückständigen Zinsen bewilligt worden ist, und insoweit vom unsichern Vermögen überhaupt Zinsen zu erlangen sind, vom 6ten Juni 1815 an zu erhalten;“ 2c. 2c.

XXI.

„Sobald von beiden allerhöchsten Regierungen diese Uebereinkunft genehmigt worden ist, soll sofort eine Berechnung über alle, von beiden Regierungen in derselben übernommenen Zahlungsverbindlichkeiten gepflogen, und dasjenige, was hiernach der eine Theil dem andern auszuliefern und herauszugeben hat, berichtigt werden.

XXII.

Nach dieser erfolgten Vollziehung werden alle Ansprüche, welche von der einen Regierung an die andere, in Beziehung auf die in dieser Convention erwähnten Stiftungen und Fonds, wegen der Theilnahme an Genuß oder Collatur-Rechten, oder sonst auf irgend eine Weise gemacht werden möchten, so weit

deßhalb nicht ausdrücklich besondere Vorbehalte in Obigem enthalten sind, für beseitigt und aufgehoben erklärt, und beide Theile verzichten auf alle fernere, in dieser Convention nicht gegründete, dießfallsige Anforderungen, sowie“ 2c. 2c.

Tuta konvencia skónča so z tymile słowami:

„Zu dessen Urkund haben die beiderseitigen Königl. Bevollmächtigten die gegenwärtige Convention unterzeichnet. Geschehen zu Dresden, am 4ten April 1825.

Müller,
Königl. Sächsischer
Commissarius.

D. Pinder,
Königl. Preussischer
Commissarius.

Dwaj, w nastupanju Budarjoweho testamenta a wotkazanja nie mēnje waŕnaj dokumentaj staj dwě registraturje; prēnja je so wo pŕepodaću Budarjoweho testamenta do wyšniskej ruki a jeho zapoŕoŕenju pola sudnistwa spisala, ta druha pak nastupa jeho wotewrjenje a wozjewjenje pola wyšnosće. My teho dla tež tutej lisćinje tudy sobudŕŕelimy, kaŕ smy jej z aktow, pŕjedy w Časopisu pod I. spomnjenych, wzali. Tej samej matej so tam tak:

1.

„Registratura

Obergurf, den 6. Zulh 1767.

Als acto der Churfürstl. Sächß. Amtmann zu Stolpen
Herr Christoph Friedrich Gölben

nebst Endesgenannten, alhier in Obergurf anderer Verrichtungen halber be fanden, und sich zugleich zu

Herrn Johann Michael Bubern, Advocat. immatr. verfügten; So gab derselbe zu vernehmen, wie er nunmehr in kränkliche Leibes-Umstände verfallen und nicht wüßte, wie lange ihm Gott das Leben annoch verleihen dürfte, daher er seines zeitlichen Vermögens halber seine letzte Willens-Wehnung aufgesetzt habe, immaassen auch wohlgedachter Herr Adv. Buber sothanen seinen letzten Willen mittelst eines umgeschlagenen Couverts, mit seinem Notariat Siegel, und annoch mit dem fürhlichen Handpertschaste zween male ver-

siegelt überreichte, mit Bitte, es möchte solcher angenommen, beym Amte verwahrlich niedergeleget und bis zu seinem erfolgten Ableben aufbehalten, sowohl, wenn jenes erfolgt, steif und feste darüber gehalten, auch sofort, und wenn die Nachricht von seinem Tode beym Amte eingelaaget, mit dessen **Publication** sonder allen Anstand versahen werden; Wenn denn Herr **Testator** sowohl seine auf dem **Couverte** befindliche Namens-Überschrift vor seine eigene Hand sowohl die darauf gebrachten Siegel vor die seinigen **recognosciret** und darzu sich bekennt; So haben der Herr Amtmann Gölzen sothanen letzten Willen angenommen, unter der Versicherung, daß solcher beym Amte bis zu seines Herrn **Testatoris** erfolgten Ableben, verwahrlich liegen bleiben, auch nach dessen schleiniger **Publication** steif und feste darüber gehalten werden solle, Welches und Daß Herr Adv. Buder nach befohlenen deutlichen Wiedervorlesen dabey allenthalben verblieben, auch diese **Registratur in vim Recognitionis** mit unterschrieben, also getreulich anhero registriret worden, act. uts.

Christoph Friedrich Haertel

Amts Act. jur. et Notr. inmttr.

Johann Michael Buder.“

2.

„Registratura

Amt Stolpen, am 28. Novbr. 1789.

Es erscheinet an ordentlicher Amts Stelle

Herr Dr. Ernst Friedrich Strube, Doctor der Medicin
und Besizer der Apotheke zu Neustadt bey Stolpen
und sucht unter **Production** des **Originalis** von vorstehenden
abschriftlichen **Curatorio nomine** seiner Fr. Schwiegermutter
Fr. Johanneu Magdalenen vermittelte Händtschin daselbst
an, es möchte das von der letztern Bruder, wehl.

Herrn Adv. Johann Michael Budern

auf Obergurf mit Sorau,

der vor einigen Tagen verstorben, unterm 6. Jul. 1767 allhier
niedergelegte Testament **ex Deposito** aufgesucht, eröffnet, und
Herrn **Comparenti** publiciret werden, und machte sich Herr

Dr. Struve zugleich anheischig, den in dem Buderischen Nachlasse ohnstreitig vorhandeneu Depositen-Schein, den man jetzt wegen der großen Unordnung sowohl als auch der beschriebenen Versiegelung halber nicht aufweisen könne, sobald solcher sich auffinden würde, einzureichen.

Nachdem nun dem Suchen deferiret, sothaus Testament aufgesuchet und Herrn Comparenti publiciret worden, so gab sodann der Herr Dr. Struve zu vernehmen, was maßen er, da er schon vorläufige Anstalt zum Begräbniße gemacht, gleichwohl nunmehr aus dem Inhalte des Buderischen Testaments ersehen müße, daß seine Fr. Schwiegermutter der nächsten Anverwandtschaft ohngeachtet bloß mit Legaten bedacht worden, vielmehr aber dem Herrn Superintendenten zu Bischofswerda und Herrn Beamten zu Stolpen die Execution des Buderischen Testaments überlassen worden, so würde er, der Herr Dr. Struve, es sehr gern sehen, wenn der Herr Amtmann Scheibner Sich entschließen könnte, selbst mit nach Obergurf zu reisen, und die nöthigen Anstalten zum Begräbniße und sonst zu machen, damit seiner Frau Curandin der vermittelten Fr. Senator Hentschin zu Neustadt von denen Universal-Erben keine Ansprüche und Verantwortungen zugezogen werden könnten.

Dominus Præfectus resolvirten hierauf, Sich sofort nebst dem Herrn Dr. Struve und dem Herrn Vice-Actuario Heering nach Obergurf zu versügen und daselbst das nöthige zu expediren.

Nachrichtl.

Heinrich Gottlob Nagel,
Amts-Act. jur.“

Z přěněje registratury a z Budarjoweho testamenta sameho — w zawodže — chcemy tu hišce to wuzběhnyć, zo je njeboh Budař sam dwójcy přikazał, zo ma so jeho poslednja wola we wšěm dopjelnić a na jeho testamentě prosće a twjerdže dzeržeć; z poslednišjeje pak, zo je so jemu přilubiło, zo dyrbi so na jeho testa-

menće po jeho wotewrjenju kruće a twjerdže dđeržeć. Stejmy teho dla wšudžom kruće za tym, zo so Budarjowa wola wšudžom dopjelnja!

Regulativ, po kotrymž maja so w Sakskej khudži, hódni Serbja zapisować a na to Budarjowe pjenjezy jako smilne dary bjez nich so wudželować, je w XI. lětniku Časopisa, III. zwjazku 1. 2. wot lěta 1858 na str. 41 wotčišćany.

W Pruskej pak, tak daloko, hač so Budarjowy wustaw a jeho pjenjezy wot kral. knježerstwa w Liegnicy khowaja a zarjaduja, wobsteji a plaći w tymle wotpo-
hladanju w nastupanju tamnišich khudych Serbow tale, we *Kreisblatt des Rothenburger Kreises* d. d. 30. Juli, Jahrgang 1858, Stück 30, pag. 222 wotčišćana

Instrukcia

za rozdželowanje dokhodow Budarjoweho, wot kral. knježerstwa w Liegnicy zarjadowaneho khudobneho wustawa.

Tutu instrukciu podawamy tudy jeno w němskim originalnym texće; serbski přeložk teje sameje je hižon w Serbskich Nowinach 1860, č. 49 str. 386 a 387 stał.

Instruktion

für die Vertheilung der Revenüen der von der Königl. Regierung zu Liegnitz verwalteten Buder'schen Armen-Stiftung.

§. 1.

Aus den Zinsen der Buder'schen Stiftung können Unterstützungen erhalten Arme wendischer Abkunft ohne Unterschied der Religion, welche

- a) in der vormals sächsischen Oberlausitz, soweit solche dem Regierungsbezirk Liegnitz zugeschlagen worden, sich aufhalten,
- b) wegen Krankheit oder Gebrechlichkeit, hohen oder zarten Alters sich selbst zu ernähren außer Stande und
- c) von unsträflichem Lebenswandel sind.

§. 2.

Namentlich sind diejenigen von jeder Unterstützung ausgeschlossen, welche sich durch einen unordentlichen Lebenswandel

um das Ihrige gebracht oder Ehebruch, Hurerei, Diebstahl und dergleichen Vergehen begangen haben, sowie auch deren Kinder, falls letztere sich noch in der elterlichen Gewalt oder Erziehung befinden.

§. 3.

In jeder Ortschaft der Oberlausitz wird alljährlich eine Nachweisung (cfr. Beilage) der nach §. 1 und 2 zum Genuß der Stiftung geeigneten Armen und zwar in der Art aufgestellt, daß die in dem Orte wohnenden Pfarrkinder evangelischer und katholischer Confession von ihren Pfarrern, diejenigen aber, welche keiner dieser Landes-Kirchen oder doch keiner bestimmten Parochie angehören, von den Ortsobrigkeiten unter Zuziehung der Armenvorstände in die Listen eingetragen werden. Diese Nachweisungen sind in Bezug auf die Qualification der Armen (§. 1 und 2) jedesmal sowohl von den Pfarrern als den Ortsobrigkeiten zu bescheinigen (cfr. Beilage) und den Landrätthen einzureichen, welche dieselben zu prüfen, und dann bis zum 1. December jeden Jahres die Anzahl der in ihren Kreisen vorhandenen Unterstützungsbedürftigen der Königl. Regierung anzuzeigen haben.

§. 4.

Die Revenüen der Stiftung werden von der Königl. Regierung nach der Kopfszahl der armen Wenden auf die einzelnen Kreise vertheilt, und am Schlusse des Jahres der nach Anrechnung der außerordentlichen Unterstützungen (§. 6) für jeden Kreis noch verbliebene Revenüen-Antheil von den Landrätthen gegen eine auf die Regierungs-Haupt-Casse auszustellende Quittung bei den Kreis-Steuer-Cassen erhoben. Die Landrätthe vertheilen die erhaltene Summe ebenfalls nach der Kopfszahl auf die einzelnen evangelischen und katholischen Parochien und in Betreff der Nichteingepfarrten auf die einzelnen Ortschaften.

§. 5.

Die unmittelbare Verwendung der Stiftungszinsen für die Armen steht den Pfarrern und in Bezug auf die Nichteingepfarrten den Armenvorständen unter Genehmigung der

Ortsobrigkeiten nach freiem Ermessen zu; jedoch haben die Pfarrer den Armenvorständen von ihren Verwendungen Reantniß zu geben.

Dieselben brauchen nicht alle, welche sie in die Nachweisung (§. 3) aufgenommen und auch nicht direkt mit Geld zu unterstützen, sondern haben vielmehr darauf zu sehen, daß die Unterstützungen nicht zu sehr zersplittert und den Bedürftigsten und Würdigsten (§. 1 und 2) vornehmlich zugewendet werden. Ueber die geschehene Verwendung haben die Pfarrer und resp. Armenvorstände unter Einreichung der Quittungen den Landrätthen Rechnung zu legen und werden von diesen dechargirt.

§. 6.

In Fällen besonderer Dringlichkeit, namentlich in Krankheitsfällen, werden auf Antrag der Landrätthe auch außerordentliche Unterstützungen aus der Buder'schen Stiftung von der Königlichen Regierung gewährt. Auch hierbei liegt es den Pfarrern und Ortsobrigkeiten ob, die Unterstützungsbedürftigen zu ermitteln und deren Qualifikation gemäß §. 1 und 2 zu bescheinigen (Beilage). —

In Betreff des von den Landrätthen einzureichenden Gutachtens, der Art der Krankenverpflegung und der demnächst einzureichenden Liquidation bleibt es bei dem bisherigen Verfahren.

Riegniß, den 26. Februar 1858.

Königliche Regierung, Abtheilung des Innern.
von Wegnern.

Nachweisung

der armen Wenden in der Ortschaft N....

Kreis Rothenburg.

Laufende Nummer.	Vor- und Zuname.	Alter.	Angabe, ob und bei welcher Parochie die Armen eingepfarrt sind.
1.	N. N.	70 Jahr.	evangelische Parochie N.

Unterzeichnete bezeugen hierdurch nach sorgfältig angestellter Ermittlung, daß die in vorstehender Nachweisung Genannten wendischer Abkunft, unfähig sich zu ernähren und unsträflichen Lebenswandels sind, sowie daß die sub erwähnten Kinder ganz unbescholtene Eltern besitzen (oder nicht mehr in der elterlichen Gewalt und Erziehung sich befinden).

evangelischer Pfarrer	katholischer Pfarrer	Ortsobrigkeit
N. N.	N. N.	N. N.
N., den	N., den	N., den

Vorstehende Instruction wird hierdurch zur allgemeinen Kenntniß gebracht und dabei bemerkt, daß dieselbe den bezüglichen Pfarrämtern bereits zugegangen, weshalb nunmehr nach derselben zu verfahren ist.

Von den Ortsobrigkeiten sehe ich der Einsendung der in dem §. 3 vorgeschriebenen Nachweisung von solchen Individuen zum 10. November alljährlich unaufgesordert entgegen, welche keiner der beiden Landeskirchen oder doch keiner bestimmten Pfarodie angehören. Ist zur Erstattung der Nachweisung keine Veranlassung vorhanden, so muß zu dem bestimmten Termine eine Vacat-Anzeige eingereicht werden.

Rothenburg, den 20. Juli 1858.

Der Königliche Landrath.

In Vertretung:

Der Kreis-Deputirte
von Gersdorf.

Spisach w Budyšinje 1861.

Aktuar H. F. Wjela (Wehla).

Morla holčka.

Ballada wot

Radyserba.

Swjatosćenu stronu znaju
Srjedža Konjec Kočina;
Městno tam we čichim haju
Rěka „morla holička“.

Tujawka we cunim płačku
Zrudnička tam kurkoli,
Syłobik tam při měsačku
Želne hrónčka žalosci.

Nimo wije so tam pućik
Nimo dziwnej khopički,
Hałžku na nju abo prućik
Ruka kóžda položi.

Hońtwarja tam z třělbu w rucy
Ženje žanoh njezetkaš;
Pěkne duše nimo ducy
Wuspěwaju „wotče naš“.

Mjeno dziwne, wašnje miłe
Štoha matej na sebi?
Spěwy, sće wy zapomniłe,
Woboje što znamjeni?

* * *

W Konjecach bě holo junu,
Hilžka rjeńša zemjankow;
Wóčka na nju, hwěždku cunu,
Džěchu ze wšěch wobličow.

Hólcam zernčki błyskotachu
Na to swjeće jandželske,
Haj tež w kemšach přewodžachu
Jeje klony, paćerje.

Hilžka póćíwa a miła
Zhladała bě luboh sej,
Dušu tajnje přikhiliła
Běše młodom hajnikej.

Maćeřka ji mjelčo nana
Radžeše do klóštyra:
Tam před swětom wukhowana
Njewjesta sy njebjeska.

Nan bě prajił: Holcu šwarnu
Njedam khiba sedłakej,
Kiž ma ruku złotodarnu,
Štyri brune přaha sej.

* * *

Do Koćina wzachu z njeju
Hólcow šwarnej za kmótrow,
Hólcow młodej kubleřskeju,
Somoćanej pacholow.

Swjatej Mari poručena
Hilžka džěše božemje,
Džěše kmótra wudebjena,
Wjes wša stejo hladaše.

Jědžeštaj, hdyž do pól skroči,
Kmótraj napřećiwo jej;
Ale z keřkow jenej woči
Złoby na nich sapaštej.

Młodoh hajnka w lěsku stejo
Zasłapachu trawafki,
Z mječikom so zahanjejo
Za kmótrami hrozyći.

Či to łakaju za slubom,
Zaduś so mi nadźija,
Z wopječicu hlada k lubom
Hilža, wjertna zmijica!

* * *

Hoj, kak rychle křćiznowachu
Do wječorka swěčkatoŭ;
Wonka hwěžki zeskhadžachu,
Šěra nócka přěstrje so.

Božmje, hožmje, wšitcy lubi!
Hilžka ruku dawaše,
Stražnik na wsy dawno trubi,
Dlěje mje tu njedzeržće.

Kmótrička, bjez přewodzerja
Sama tola njekhodź ty!
Hrozne khodojty tam šerja,
Sobu chcemoj k maćercy.

Prošu, kmótraj, njedźiwajtaj,
Jandžel pěstoŭ ze mnu dže;
Z nim tu kročel hić mi dajtaj,
Před nim stwochnje šerjenje.

A so měrna winu ze wsy
Z lohkej nohu spěšneju;
Dołho hišće na předewsy
Do émy za njej hladachu.

* * *

Niže Konjec zajtra rano
Kwětaški wšě płakachu,
Wokoł holča skóncowanoh
Skhilane ze želnosću.

Kmótra Hilžka zakrawjena —
Hajnski mječik w wutrobi —
Jako lilja wutorhnjena,
Womačana w jasnej krwi.

Rubježne to ruki žane
Njejsu na njej pobyłe;
Pjeršćenje šće ma te rjane,
Rječazki te złočane.

Běda ze wšoh erta džěše,
Běda z hele mordarjej. —
Młody hajnk so zhubił běše,
Nihdy wjacj přišoł njej.

Žarowanje sylzowate —
Towařski wšě plačite,
Erty wšitke žalosćate,
Smjertne zwony skoržace.

* * *

Swjatosćenu stronu znaju
Srjedža Konjec Koćina;
Městno tam we ćichim haju
Rěka „morla holička“.

Tam su Hilžku namakali
Blědu, zymnu, bjez duše,
A tom městnu mjeno dali,
Jako džensa rěka šće.

Kóžda miłosćiwa ruka
Hałożku tam położy,
Kóžda zernička dze buka
Nimo dziwnej khopički.

Drobny ptačk tam při měsačku
Želne hrónčka žalosci,
Tujawka we cunim płačku
Zrudnička tam kurkoli.

Dušni ludžo nimo ducy
Žela wo tu njebohu,
Pozastańši styknu rucy,
Wuspěwaja modlitwu.

Pokazka ze serbskeje synonymiki.

Wot *H. Imiša*, fararja w Hodźiju.

(Čitana w posedźenju ryčespytneho wotrjada 3. haperleje 1861 w Budyšinje.)

Ważnosť a nuznotu synonymiskich postajenjow w našej lubodrohej serbsčinje začuwajo sym so hižom dlěši čas z tej myslu nosył, ze započatkom synonymiskich přepytowanjow kedźbliwosć serbskeho ryčespyta za serbsku synonymiku zbudzić. Synonymika je mjenujcy to wjedźeństwo, kotrež při wuzne abo podobne słowa we jich rozdělnosći wukładuje. Zo by so k wobdźělowanju synonymiki pokročowało, podawam tu česćenemu ryčespytnemu wotrjadej mačicy serbskeje tule pokazku, na kotruž so, da-li bób, serbska synonymika załoži.

Krać — rězać — naćeć. Słowjeso „krac“ poznamjenja dźělenje tajkich předmjetow, kotrež so ze snadnym nałożowanjom mocy pod nožom (abo přez nožicy) rozkładuja. W našich časach wobmjezuje so „krac“ na jědźne wěcy, kiž so z nožom k njeposrědnemu wužiwanju přihotuja. Zo je „krac“ w prjedawšich časach rozložowanje mjehkich předmjetow zhromadnje poznamjenjało, wěmy ze słowjanskich naryčow a widžimy

z našeje serbsčiny sameje, kotraž je nam „krawca“ zakhowała jako teho, kiž kraje, na př. sukno, płat. — Słowjeso „řezać“ poznamjenja rozkładowanje wěcow z nałożowanjom wjetšeje mocy a z wjetša tež ze sylnižim gratom, hač z nožom (a z nožicami), na př. drjewo (z piłu abo z nałożowanjom wjetšeje mocy z nožom) řezać, deski (na řezaku, Schneidemühle) řezać, skót řezać (schlachten). Dale so „řezać“ nałożuje wo džělenju abo krušenju tajkich wěcow, kiž so njepríhotuja k njeposrědnemu jědženju, na př. mjaso řezać do kolbasow, cyblu řezać, kiž dyrhi so při warjenju přetrjebać. (Mjaso, cyblu rozkrať pak je sebi tón, kiž chce ju hnydom zjěsć.) W sadach bjez objecta t. j. intransitivnje trjeba so jenož „řezać“, na př. nóż, britej derje řěže. „Řezać“ so tež we přenjesenej mysli nałożuje, na př. jeho w žiwocě řěže. — „Naćeć, naćinać“ poznamjenja wot jědźnych wěcow přěni kruch (častku) wotewzać, na př. butru, kolbasu, pječeň, tykanc, pokrutu naćeć.

Stadło — bromada — črjódá — khopica — rješo — retomas — mróćel — syła — móć — lehnidło. Wěcnik „stadło“ wotkhaďza wot słowjesa „stać“ a poznamjenja te předmjety, kotrež jedyn při druhim steja, na př. stadło skotu. — Wěcnik „hromada“ pokazuje na zřadowane zjenoćenje wěcow jeneje pódlu druheje abo jeneje na druhej, na př. hromada ludźi, hromada khěžow, bromada žerdžow, bromada žita, bromada jabłukow. Při „hromadze“ wustupuje rjadowaca (hospodařska) mysl (přir. pjenjezy hromadzić). „Hromada“ trjeba so wo žiwych, kaž wo njewobživjenych předmjetach. Do „hromady“ kazać, „hromadu“ dźeržeć, „hromadu“ měć trjeba so při wuradžowanju a zarjadowanju gmejnskich naležnosćow, hdžež prjódkstejer (přez stražnika abo přez heju) do hromady kaže a ju dźerži, a hdžež gmejnsicy sobustawy hromadu maju. Tu je „hromada“ łaćanske concio, concilium, conventus. „Hromadu“ a „hromadze“ trjebatej so tež adverbialoje, na př.

hromadu přińc, hromadže być. — „Črjoda“ (łaćauski: turba) poznamjenja towařstwo žiwych předmjetow bjez rjadomnosće, na př. črjoda hus, črjoda swini; we přenjesenej mysli: jedyn z črjody (unus e plebe). — „Khopica“ (łaćauski: acervus) je zhrabanje abo zepřimanje njewobžiwjenych předmjetow bjez znutřkomneje rjadomnosće; na „khopicy“ wšo překi a pódlu leži, na př. khopica syna, khopica črjopow (přir. wšo do „khopicy“ zbić). — „Rješo“ je mała hromada žiwych předmjetow, na př. rješo ludži. — „Retomas“ je powjetšena, rozčehnjena črjoda, kotrejež wulkosće so njenadžižeš, na př. cyły retomas ludži. — „Mróčel“ je kaž słowjanske „ćma“ (tma, tjma) na wulku hromadu přenjesene, na př. mróčel kemšerjow, mróčel swědkow. — „Syła“, po prawom tak wjele kaž sylnosć, poznamjenja wulku hromadu jenajkich předmjetow, na př. syła jandželow. „Syła“ je wosebje njewobličeny džěl wójska. — „Móc“ trjeba so při pjenjezech, kotrychž maš wjele, na př. wulka móc (Summe) pjenjez. — „Lehnidło“ je zjenocěnstwo z dobow wulehnjenych młodžatow, na př. přenje lehnidło hus. —

Dobry — dušny — pěkný — rjany — šwar-
ny — šikowany — lesny — přijomny — při-
jazny — wubjerny — krasny. „Dobry“ je fysiscy
a moraliscy, kajkiž być dyrbi. — „Dušny“ je dušepołny,
w cyłym wašnju wot duše wobknježeny a teho dla dru-
him wulcy spodobny. Tež předmjety so „dušne“ mje-
nuja, kotrychž napohlad nas wokřewja. — „Pěkný“ ma
rjany napohlad abo, kaž so pola nas najbóle trjeba,
moralisku hódnosć w zadžerženju. — „Rjany“ (delno-
łužiski: ředny, wot wěcnika: rjad) rěka po prawom tón,
na kotrymž je wšitko w dobrym rjedže, a kotryž je
po tajkim spodobny, na př. rjany twar, rjany dom, rjane
słowa. — „Šwarny“ je čisty, njewomazany, po tajkim
spodobny (přir. nješwarny = njemoraliski, njepocěiwy).
— „Šikowany“ mjenuje so tón, na kotrymž je so šik

(wustojnosť, wušiknosť) wopokazał, na př. šikowana drasta, kaž tež aktivnje, štož šik wopokazuje, na př. šikowany (wušikny) krawc; potom je z cyła šikowane, štožkuli je přez čłowsku wustojnosť rjane ščinjene, na př. šikowana jstwa; ty pak njemóžeš prajić: šikowane wjedro, šikowane kwětki; přetož te je hóh tón knjez „rjane“ ščinił. — „Lesny“, wot wěcnika „lesć“, je po prawom tón, kiž sebi spodobny napohlad dawa, zo by přez to něšto dobył (lesny, lesćiwy, listig); potom nałożuje so „lesny“ busto tež w dobrej mysli a rěka tak wjele, kaž wóčkej spodobny, rjany. — „Přijomny“ (łac. acceptus, jucundus) je tón předmjet, kiž je mojemu čuću rjany, dušny. — „Přijazny“ (z delnołužiskeho) rěka tón, kiž moju přijazň (Gunst) zbudźuje. — „Wubjerny“ je z hromady wubrany (łac. electus, außerlesen, vorzüglich), po tajkim lěpši, rjeniši, hač wšitke druge předmjety teje sameje družiny. — „Krasny“ pak (wot wěcnika: krasa = wulka rjanosć) je pola nas tak wjele kaž wulcy rjany a trjeba so wot tych předmjetow, kiž su same na sebi, bjez přirunanja z druhimi, wulcy rjane, na př. krasne njebjesa.

*Přečelníwe přispomnjenja, kaž tež podpjeranja mojeho
předmjeta budža mi jara witane. H. I.*

Kluč k Frankowej zelowej zahrodže.

Wot K. A. Jenča.

W přěnim zešiwku našeho lětušeho Časopisa smy pomjenowanja serbskich zelow, kaž je nam te same před nimale 300 lěty Dr. Franka w swojim „hortus Lusatiæ“ zawostajił, po originalnym texće wotčišćeć dali. Ze wšelakich stronow slyšachmy na to požadanje po wuloženju tamnych mjenow a po jich přeloženju do našeje nětčišeje serbskeje ryče. Zo bychmy tajkemu požadanju dosć činili, podawamy tudy k najmjeńšemu to, štož smy

hač dotal w tutym nastupanju wuslědźić móhli, z tej nadźiju, zo so w přichodže něchtón namaka, kiž budže tež te hač dotal njeznate słowa sub II. wuložić wjedźić. Hišće chcemy prjedy spomnić, zo „h.“ w tutym nastawku woznamjenja hornjołužiske, „d.“ pak delnjołužiske, a „n.“ z němskeje ryče wzate słowa. Mjenow z Delneje Łužicy ma Franka wjacy, hač z Horneje. Tola přeco njeda so z wěstosću postajić, kotre słowo je wón w Delnej a kotre w Hornej Łužicy słyšał, dokelž wobej naryčija husto přez jene přińdžetej.

I.

Najprjedy zestajamy tudy te pomjenowanja bromadu, kiž su bižom same na sebi lóhcy k zrozemjenju, abo kotrež sebi tola nimale z wěstosću wuložić wěrimy:

- 1 *Žšiwja ruta* = dziwja ruta. h.
- 2 *Boshe dreimfo* = bože drjewčko. h.
- 3 *Phulyn, Pelen* = polyń. d. — *Polon, Pölen* = połon. h.
- 4 *Klep* = klon. d. a h.
- 5 *Keißlaga Szami* = kisala trawa. d.
- 6 *Galimus* = kalmus. n.
- 7 *Koblund* = kobołk. n.
- 8 *Wolfschowe Dremo* = Wólšowe drjewo. h.
- 9 *Musch* = muš, *Bogelmiere*. d. = móšonc. h.
- 11 *Meran* = majron. n.
- 12 *Dilla*, němske słowo. — *šopr* = poprik. h.
- 14 *Gufina stopa* = gusyna stopa. d.
- 15 *Peteczylia* = pětršilka. n.
- 16 *Mudri petšowi klug* = módry petřowy kluc. d. = módry pěťrowy kluč. h.
- 17 *Biel, Bohl weł Bhl* = byl, bulica. d.
- 18 *Klep* = khlěb. h.
- 20 *munhartha Scherlika* = wónjata šerlica, šabrant. d.
- 21 *Pšorea lobeda* = psowa loboda. d.
- 22 *Wowš, Woivšnel, Wouš* = wows. h. a d.
- 23 *Tausht schöny*, němske słowo.

- 25 Bresina = brězyna, brěza. h.
 28 Přesata = přesada, Rohlpslanzen. h. — Byle Káal =
 běly kal. d.
 29 wodre Káal = módry kal. d.
 30 Slódke lopena = slódke lopjena. d. = slódke łopjena. h.
 31 Kranope Konopi = konopje. h. a d.
 32 wotri petr = wótry pětr, kałaty pětr. h.
 33 wesziv = wóst. h. = woset. d.
 34 Garba, němske słowo. — Constroufa = kostrjowka, Aniš. d.
 37 Rastanic = khostonicha. n.
 38 Szocfo = šcotka. d. = ščetka. h.
 39 Cyhula, zebola = cybula. d. = cybla. h.
 40 wišnje = wišnje. h. a d.
 41 Byhle wišny = běle wišnje. h.
 42 zshorne wišni = čorne wišnje. h.
 44 Papencz Peperz = poponc. h.
 45 Hermanšy vel Heermanški = hermančík, ächte Camille. h.
 47 Ršhawnič = křawnik. d. — Kraunič = krawnik. h.
 — Nanene Ššly = ranjene zele. h.
 48 Mulowe šele = molowe zele. h.
 49 Ššlunczwe šele = stónčne zele. h.
 50 Spuhul = spul, spyl. d.
 51 wodny beerwend = wódny barbjenk. h.
 52 Kaplentš = khaplank, Rittersporn. d.
 53 Quittulš = kwitule. n.
 54 Liffena = lěsyna. h. — Lešša = lěska. h.
 55 Sapran, němske sl. — Baarba = barba. n.
 56 Rustrona = kostrjowka, Aniš. d. — Romšša Constranša
 = romska kostrjowka. d.
 57 Bšhczje = psyče drjewo. h. — žwišwe boš = dziwi bós. h.
 59 Bily Ššonič = běly žonop. h.
 62 Bob = bob. d.
 63 Šeidušša = hejduša. h.
 64 Paproš, Poprošš = paproć. h.
 66 Sunicze = syncy. d. — Trušššaliche, Trušššaliza = trus-
 kalca. h.

- 67 Saffzenowe syrowo = jasenowe dijowo. d.
 69 laſtriſa, leſtriſa = lekwica. n.
 70 cſawa = trawa. d. — Trawa = trawa. h.
 71 Bluſchze = blyſc. d.
 72 woman = woman. h.
 74 Mlacj = mlac. d. = mlóč. h.
 75 Biſan = bělmanowe zele, bělman. d.
 77 Jalowcy = jałorc. h. = jałowenc. d.
 78 laſſiga, němske ſłowo z laſtič nastate. — Salata. n.
 81 wendel, němske ſłowo z Ramendel nastate.
 82 Soč = sok. h.
 83 Šholne violfi = žolte violki. d.
 84 Jchlenowy = jelenowy [t. j. korjeň].
 85 Lüpſtoč, němske ſłowo, tehorunja tež Lipſtůča.
 86 bila liluia = běla liluja. d. — byle lilie = běle lilije. h.
 87 Welſowe lyčſo = Wjelkowe lyko, Bitterſüß. d. — aboſchuf
 je ſkažene, z dweju ſłowow, a dyrbi po prawym
 rěkač „abo [wjelkowy] trūk“. Trūk. d. = truk,
 die Šchotte. h.
 88 žiwki = caſtki. h. — Meyſte quitti = mejske kwětki. h.
 89 lahn = ljan. d. — loen = len. h.
 90 gemel = chmel. d. — fmechl = khmel. h.
 91 Šlyß = slěž, slěžowe zele. d. — Šchleß = šlěz, šlězna. h.
 92 Jabluča = jabłuka, die Aepfel. h. — Jablun = jabłoň. d.
 93 Plencze = plonica. d. = plonych. h.
 95 Matroure Šchly = martrowne zele = boža martra. h.
 97 Mitten, Mateiv = mjaſtej. d. = mjetlička. h.
 98 Jagly = jagly. d. — Jahlee = jahły. h.
 99 Škuradwicſa = ſkorodwicſka, Wegerich, plantago. d.
 [Tudy su Frankej za „Schaffgarben“ wopačne mjeno
 prajili.]
 100 meth = mech, Moos. d. = moch. h.
 101 Kreſſtra, němske ſłowo. Delnjołužičenjo praja: krjasa.
 102 Kufel = kukel. h.
 103 Laſſy, Worich = wloſki worjeh. d. = włoſki worjeh. h.
 104 Baſilica, němske ſłowo.

- 105 Lobeda = loboda, Melde. d. = łoboda. h.
- 106 magl = mak. h.
- 107 Morčep, Morčew = morchey. h.
- 110 Jabrič = jabrik. d., wot: jaber, die Leiter. — Reblíč
= rjeblik. h., wot: rěbl, die Leiter.
- 111 greg = groch. d. — Rač = hroch. h.
- 112 Putnič, Putnič = putnik. h.
- 113 Płowu putnič = plowy putnik. Płowu rěka w Delnej
Lužicy: falb.
- 116 lopel, topel = topoł. h. a d.
- 118 Petarowy klucz = pětrowy kluč. h.
- 119 Brunale Stole = brunowe zele, die Brunelle. d.
- 120 dorniš = dórnik, dórničel. h. = hłowonc.
- 121 Pulen, Polu, němskej słowje.
- 122 Křuška = křuša. d. — Křušciv = krušeň, krušej. h.
- 123 dub = dub. h. a d.
- 124 Reše, Rešew = rjetkej. h.
- 125 Křin = křěn. d. — křen = krěn. h.
- 126 Ripa, Repa = rěpa. h. a d.
- 127 Šadrič, němske słowo. — Wonischto = wójnišćo. h.
- 128 Swotoho Janowe Jahodki = swjateho Janowe jahodki. h.
- 129 Rašha, Rošhi = róža, róže. h. a d.
- 130 Šerne = šernje. d. = černje. h.
- 131 Ruta = ruta. h., z němskeho.
- 132 Czerrine Sele = cerkwine zele, der Sadebaum. d.
- 133 Werba = wjerba. h. a d.
- 134 Šalbha, Šalhbija = želbija. h., z němskeho.
- 135 Bez = bez, baz. d. = bóž. h.
- 136 Šarlha, Šarlha, z němskeho.
- 137 Rošgodnyš, Raškoling = rozchłodnik. d. = rozkobnik. h.
- 139 Rešh, Rašh = rož. h. = rež. d.
- 140 Babeduška = babyduška. h.
- 141 Šanup Šonop = žonop. h.
- 142 Reš, z němskeho. — Šereiv = žerchey. h.
- 143 Ranicze = ronico, der Nachtschatten. d.
- 145 Ratwicza, Rottischka = rotwica, Rainsfarren, Wurmfraut. d.

- 146 Kuſawſa = kukawa, kukawka, die Kuſuſſblume. h. a d.
 147 Lypa = lipa. h. a d.
 148 woſkowe noſoſo = wjelkowe mloko. h. a d.
 150 wodne woriſi = wódne worjechi. h. a d.
 151 Quifſhina = kwiſina, kaž džećel wokoło Khoćebuza
 rěka. — Rlij je němske ſłowo Rlee.
 153 Wejſa = wejka. d. — Wiſa = wika. h., z němskeho.
 154 Mendre wigele, wiolfi modrec = módre ſijałki. h.
 155 Wiyrowe granij = winowe granje, Weintrauben. d.
 156 Czernicze = carnicy, Heidelbeeren. d.
 157 Swunſy = zwónki, zwónčki. h.
 158 Kopſchewy, Konſchiny = kopriwy. h. a d.

II.

Naposledku zestajamy hiſće te pomjenowanja hromadu, kotrež su nam pak cyle njeznate, pak tajke, zo sebi je z wěstoſću wułožiť njezwěrimy. Tajke mjena su:

1 Biłiſe [wot běły?]. — 5 Łopuſ [ſnadno = łopuſ, přetož hiſće džensa rěka jene zelo kruwjaca łopuſ, kiž je podobne na Sauerampffer; tutón sam rěka pola nas: kiſały kał]. — 10 Biła ſlyſ [prěnje ſłowo = běła]. — 13 džiegil. — 19 Schmolingſ. — 23 Bałſy. — 24 Bučwey, ſegere ſcele [poſlenje ſłowo = zele]. — 26 Zuleb. — 27 Woragen [najskerje z němskeho]. — 29 Woły ſchalſ. — 35 Sadniſ. — 36 Poſſenczo. — 43 Pudleſheimy [ſnadž = podleſk?]. — 43 Soropenie. — 45 Romanſy. — 46 Wogey. — 52 Buſſhenſy. — 56 Romſka Zabroſina. — 58 jaſ. — 60 zhyſewa ſehle [ſnadno = čisowe zele?]. — 61 murſchēſy. — 65 Kopſicj kapriža. — 68 Puſonſy. — 73 Macz a ſych [prěnje ſłowo = nóč]. — 76 Zoic džiegil [ſnadno = žołty džećel?]. — 79 ſchleſka Łopena [poſlenje ſłowo = łopjeno]. — 80 Iſcjoſſač. — 85 Wogny. — 88 Piſſač. — 94 Czellnig, Penneczniſ [pjenježnik?]. — 96 Bjoſline ſehle [ſnadno = pcoline zele]. — 105 Bobeſka. — 108 muſch Czermونی a mudny [ſnadno = móſ čerwjeny a módry?]. — 109 Zachbrige. — 114 Łopa. — 115 Iſerwiſ [najskerje wot čerwjene]. — 117 Pura [najskerje su Frankej tudy wo-

pačne mjeno prajili, přetož: puř, pyř je słowo za Queře].
— 138 guřerř [wot gus = husyca]. — 144 Ğadřurřin. —
149 gerelig. — 152 Ğpurirř.

Serbske spěwanske swjedenje wot lěta 1845 hač do lěta 1851.

Po wšelakich rozprawach, w nowinach datych, wopisał

K. A. Fiedler,

seminařski wučer w Budyřinje.

K najwaŝniřim a k najmocniřim sředkam, kotreŝ sławni serbscy wótcincojo k zbudŝowanju a wobtwjerdŝowanju narodneho ŝiwjenja bjez našim drohim serbskim ludom nałoŝowachu, słuřeja wosebje teŝ serbske spěwanske swjedenje. Z nimi wotewrjowaře so při zaloŝenju tych samych rjane, wokřewjace ŝórlo, z kotrehoŝ so bohate ŝohnowanje wuliwaře, na hona našeho lubowaneho Serbowstwa. Ale nic je noŝ to. Njejsu serbske koncerty teŝ tak někotreho druhého narodowca wo rjanosći našeje maćernej ryče, kotraž běře w přjedawřich časach swoju nahladnosť, móht rjec, cyle zhubiła, jasnje přeswědčile a jemu dopokazałe, zo je ta sama k spěwej wosebje khmana, a zo móže so wona ze swojim mjehkim, cunim, slěbrojasnym a čistym klinkom kóŝdy čas z italskej runać? Njejsu Serbjo přez svoje spěwanske swjedenje zjawnje pokazali, zo maja we sebi doře mocy a sylnosće, so teŝ w rjanych wědomnosćach a wumjeřtwach druhim ludam runych wopokazać? Njeje šo po tajkim přez serbske spěwanske swjedenje wosebny zaloŝk k přibýwanju serbskeje khwalby zapołoŝił, a njejsu wone hiŝom sławu serbskeho mjena roznjeře daleko a šěroko? Bjezdwělnje słuřeja teho dla serbske spěwanske swjedenje z pořnym prawom do stawiznow serbskeje narodnosće. Duŝ chcu je teŝ tudy z njewuhasliwymi pismikami do tych samych zaryć, zo by něhdy, hdyŝ budŝemy dawno wřitecy pod zelenymi hórkami spać to spanje našich wótcow, potomnikow syła wjedŝıla, kajke radostne serbske ŝiwjenje je přez spěwanske swjedenje wocučilo a rjanu Łuŝicu z najkrasniřej młodnosťu debilo.

Prěni serbski spěwanski swjedžen,

wotdźeržany pjatk, 17. oktobra 1845, na třělečni w Budyšinje.

Kak bě prěni serbski spěwanski swjedžen nastał? Jako so w nalěću lěta 1845 załožeński swjedžen budyskeho serbskeho towařstwa swjećeše, wułožowaše k. wučer Kocor, tehdy w Hornej Stróži, tu mysličku, zo by so snadź při bližšej nazymскеj serbskej zhromadźiznje serbski spěwanski koncert wuwjesć dał. Jeho wukładowanje so spodobaje, a jako wón slubi, zo chce rad a lubje wjedženje tajkeje wěcy na so wzać, dha wšitcy přitomni z radosću wobkručowachu, zo chcedža jemu při tym, hdžež móža a wjedža, pomocni być, a bu jemu jako serbskemu „hudźbnemu mištrej“ poručene, wšo dalše z k. duchownym Seilerjom do rjadu stajić. A to bě so přez njeju, kaž tež přez někotrych druhich horliwych Serbow, k postajenemu časej tak pěknje přihotowało, zo móžeše kóždy krutu nadźiju měć, ta wěc so wěsće derje radži. Zo pak bě so spěwanski swjedžen z cyła wuwjesć dał, to bě wosebje zaslužba serbskich wučerjow ze Sakskeje a Pruskeje, kotřiž njeběchu prócu, čas a pjenjezy lutowali, zo bychu z tutym rjanym skutkom serbsku sławu přisporjeli a před člowjekami swoju swěrnú serbsku mysl zjewili. — Štož nětko spěwanski swjedžen wosebje nastupa, dba so tón samy, jako běše so generalna pruha 16. oktobra popołdnju w 4 hodź. a 17. oktobra dopołdnja w 9 hodź. na spěwanskim měsće wotdźeržala, pjatk 17. oktobra, kaž hižom horjeka pospomnjene, na budyskej třělečni swjećeše, a běše so k temu 69 spěwarjow ze wšěch stronow našich lubych Serbow zešlo. Spěwane buchu wyše serbskich spěwow tež čěske, pólske a ruske hlasy z podložonym serbskim textom. Spěwow, kotrež so w třoch wotdźělenjach spěwachu, běše wšo do hromady 25, a běchu te same slědowace:

Prěnje wotdžělenje.

1) Prawa Serbskosć; spěw po husitskim hłosu zestajany wot J. E. Smolerja. 2) Serbow wóteny kraj; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 3) Mój statok; přeložk wot J. E. Smolerja, hudźba českeje pěsnje: Kde domov můj? 4) Junu, junu! Khěrluš ze serbskich spěwarskich čislo 420, hudźba wot Kocora. 5) Khwalba hole; spěw wot Seilerja, hudźba wot J. K. Smolerja. 6) Troje knjejestwo; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 7) Prěnje to lubše; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 8) Mi rajtař so najlěpje lubi; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora.

Druhe wotdžělenje.

9) Njesmjertnosć; khěrluš wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 10) Zemrjeta njewjesta; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 11) Na serbsku Łužicu; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 12) Jenajke lubosće, jenajke podeńdženje; spěw wot J. Wehle, hudźba wot Kocora. 13) Na domojhiće; spěw wot Seilerja, hudźba wot Seilerja a J. K. Smolerja. 14) Trompjetař na krawnišću; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 15) Postrowjenje z cizby; spěw wot Seilerja po hłosu ruskeje narodneje pěsnički: Sarafan atd. 16) Serbski narodny spěw; wot Seilerja po hłosu pólskeje pěsnje: Jeszcze Polska atd.

Třeće wotdžělenje.

17) Trać dyrbi Serbstwo; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 18) Něhdze a něhdy; spěw wot Seilerja po hłosu serbskeje pěsnički: Kóždy raz :; hdyž ja dom džěch atd. 19) Džělenje; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 20) Trošt; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 21) Wječorny spěw; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 22) Rekrutski spěw; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 23) Serbska meja; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 24) Wjesela spěw; spěw a hudźba wot Seilerja. 25) Přezpolo; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora.

Texty tutych spěwow běchu, wyše spěwnych hłosow za spěwarjow, tež za posłuchařstwo pod mjenom: „Wěnc serbskich spěwow, spěwanych 17. džen winowca 1845 w Budyšinje“, wosebje wotčišćane, a móžeše so tajka knížka při kassy za 1 nsl. dostać; za zastupny billet pak měješe so 2½ nsl. zapłaćić. — Hač do časa, hdžež měješe so spěwanje započinać, běše so zala třěleńje tak ze serbskim a němskim posłuchařstwom napjelnila, zo bě nimale přepjelnjena. Wječor w 6 hodžinach so koncert

wotewri a to z tym, zo dirigent, k. Kocor, jako zawod do spěwanja štyriručnu ouverturu, kotruž bě wón k temu skomponował, z k. Hatasom na pianoforce hraješe. Na to spěwachu so spěwy, bižom horjeka pomjenowane, z najwjetšej wustojnosću a horliwosću. Jako solistoj wustupichu: K. wučer Bajeř z Łuba, k. wučer Frencel z Njeswačidła, k. wučer Hatas z Hrodzišća, k. wučer Kocor z Horneje Stróže, k. wučer Rada z Rakec, k. wučer Pjekař ze Židowa a k. wučer Cybla z Budestec. Prěnje solo: „Serbow wótcny kraj“ spěwaše k. Hatas. Druhe solo: „Mój statok“ spěwaše k. Pjekař. Třeće: „Khwalba hole“, kaž tež štwórt: „Prěnje to lubše“, spěwaše k. Rada. Pjate: „Zemrjeta njewjesta“ spěwaše k. Cybla. Šěste: „Jenajke lubosće, jenajke podeńdženje“ spěwaše k. Frencel. Sedme: „Trompjetař na krawnišću“ spěwaše k. Hatas. Wosme: „Postrowjenje z cuzby“ spěwaše k. Bajeř. Džewjate: „Džělenje“ spěwaše k. komponista sam, a dżesate: „Trošt“ spěwaše k. Bajeř. Tute spěwy so poslucharstwu wulcyjara lubjachu, tak zo kk. spěwarjo a k. Kocor powšitkomne wopokažstwa spodobanja a spokojenja bjez přestaća dostawachu. Za krónu wšěch spěwow bu spózната Pólska: „Serbska meja“. Ju spěwachu kk. Rycer, Rada, Cybla a Hatas, a to z tajkej wustojnosću, kajkuž sebi text a hudźba žadaštej. Wšo poslucharstwo bu přez tónle spěw tak zajate, zo dyrbyeše so tón samy wospjetować a zo so komponistej, k. Kocorej, jenohłósne strowje wunjese. — Po dokončenym koncerće wustupi njeboh k. Dr. Klin a praješe w mjenje zhromadženych poslucharjow, zo je so spěwanje wšitkim derje spodobało, Serbam pak wěsće dwójcy; džakowaše so z rjanymi słowami za to, zo běchu spěwarjo zhromadźiznu tak wubjernje přez serbski spěw wokřewili; wuprajowaše nadźiju, zo budža to přichodnje wěsće zaso sčinić chcyć a móc a dokonja swoju nadobnu ryč z tym,

zo so k poslušafstwu wobroći a sebi pola teho wu-
prosy, zo by, jeli zo z nim jenak myslí, komponistej,
basnjerjam a spěwarjam „bravo!“ wunjesło. A hny-
dom zazynča sylne „bravo!“ po cyłej zali. — Na to so
jara spokojeni poslušarjo domoj podachu; spěwarjo pak
a hewak tež někotři druzy přeceljo Serbowstwa zjeno-
ćichu so k zhromadnej wječeri, kotruž běchu njeboh k.
Dr. Klin, njeboh k. farať Jakub a k. ryčniski direktať
Mosig Kłosopólski z witanym pokładom wupyšili.
Při blidže spěwachu so hišće někotre spěwy a prajachu
k. kandidat Domaška, njeboh k. Dr. Klin, k. du-
chowny Seileť a k. študent Pful pak džakomne, pak
přecelniwe a posylnjace, pak zwjeselace a khwalace, pak
wóťčinske a nadźijepołne słowa, z kotrychž tudy jeno
to strowje přispomnimy, kotrež k. duch. Seileť, kiž
běše prjedy bižom swojeho wubjerneho basnjenja dla
wot poslušarjow a spěwarjow jadriwu sławu dostať,
spěwarjam wunjese. Wone měješe so tak:

Tym spěwarjam, kiž po lubosći
Su z blizka, z daloka sem přijěli,
Tym spěwarjam, kiž lakomosći
Tež města njedachu we wutrobi,
Tym spěwarjam, kiž zwjeselili
Su serbske wucho přez hťós wšelaki,
Tym lubym Serbam spěwarjam
Třikróćne strowje wunošam:
„Vivat ta syła nadobna
A Stróžan mištyr připódla!“ —

Skónčnje hišće z krótkim naspomnju, zo su so
bórzy potom wyše serbskich „Tydžeńskich Nowinow“
tež wšelake druhe nowiny a časopisy jara khwalobnje
wo serbskim spěwanskim swjedženju wuprajowať. Tak
spominachu na njón ze wšěm počesćowanjom na př.
česke nowiny: „Kwěty“, pólski časopis „Rok“, sło-
wakski časopis: „Orel Tatranský“, němske nowiny:
„Erzähler an der Spree“ a w Lipsku wukhadźace: „Sta-
rische Jahrbücher“.

Druhi serbski spěwanski swjedzeń,
wotdźeržany 7. augusta 1846 w hosćencu k „třom lipam“ w Budyšinje.

Kaž z wopisanja přرنjeho spěwanskeho swjedźenja widźimy, dha bě bižom tehdy po dokónčnym serbskim koncerće njeboh k. Dr. Klin, budyski radny knjez a zastupny měšćanosta, zjawnje nadźiju wuprajował, zo budže so tajki swjedzeń přichodnje wěsće zaso swjećić. K temu běše tež přistupilo powšitkomne žadanje wšěch horliwych Serbow w městach a na wsach. Duž bu druhi serbski spěw. swjedzeń 7. augusta 1846 z dowolnosću wyšnosće w Budyšinje wotdźeržany. Spěwanje měješe so pod nawjedowanjom k. Kocora w zali hosćenca k třom lipam a traješe popołdnu wot šesćich hač do na poł džewjećich wječor. K temu bě so ze wšěch kóncow serbskeho kraja přez 100 wučerjow jako spěwarjow zhromadźilo. K wosebitej pyšnosći swjedźenja služeše pak to, zo tež 18 serbskich knježnow sobu spěwaše. Wot nich wustupichu jako solistki knježny: Emilija Pfulc z Přišec, Khrystla Kocorec ze Stróže a Lydija Jakubec z Budyšina. W chorje pak wustupichu knježny: Angelika a Laura Bróskec z Budestec, Khrystla Buderec ze Židowa, Hana Gudźic z Minakała, Ernestina Hatasec z Hrodžišća, Ernestina Höhnic z Wulkeho Wjelkowa, Hedwija Jakubec z Budyšina, Karolina Kulmanec z Delneho Wujezda, Zera Łahodźic z Khołna, Henrietta Lehmanec z Budyšina, Augusta Lohsec, Karolina Reicheltowa a Amalia Šolčić ze Židowa, Karolina a Augusta Smolerjec z Łaza. — Wšo spěwanje bě do třoch wotdźelenjow džělene a před kóždym hraješe k. Kocor dušnu, za nastupjace spěwy připrawjenu ouverturu. Wšěch prjódknjesenych spěwow bě 23, a njebuchu jenož originalne serbske, ale tež česke, slowakske, pólske, rusowske a delnolužiske hłosy z podpołożenym hornoserbskim textom spěwane. K šćsnaćim spěwam bě k. Kocor hudźbu zestajał, a 1 hlós bě pólski, 2 čěskaj,

1 delnołužiski, 1 rusowski, 1 słowakski a 1 narodny hornolužiski. Textow, kotrež běchu tež za poslušarjow pod mjenom: „Druhi wěnc serbskich spěwow, spěwanych 7. džen žnjeńca 1846 w Budyšinje“ wosebje wotčišćane a za 1 nsl. k dostaću, bě podať k. Seileř 19, k. Smoleř 2, k. Domaška 1 a k. Wehla tež 1. Zo pak bychu tež Němcy wjedźeli, što so spěwa, dha běchu texty do němskeje ryče přeložene a pod napismom: „Liederfranz. Uebersetzungen wendischer Originallieder, gesungen am 7. August 1846 in Bautzen“ za 1 nsl. k dostaću. Tute přeložki běchu zhotowali: Knježna Lydija Jakubee, k. Bróska, k. Domaška, k. Kochta, k. Mučink, k. Pjekař (najwjacy), k. Seileř, k. Smoleř a k. Wehla. — Spěwy, kotrež so spěwachu, běchu pak slědowace:

Prěnje wotdźělenje.

1) Jednota; spěw po husitskim hłosu zestajany wot Seilerja. 2) Traće Serbowstwa; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 3) Lubinski hród; spěw wot Wehle, hudźba wot Kocora. 4) Nowe Serbstwo; spěw wot Domaški po hłosu pólskeje pěsnje: Trzeci Mai. 5) Štyri róže; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 6) Prync Janowi Serbjo; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 7) Wójnski spěw; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora.

Druhe wotdźělenje.

8) Wopytanje; spěw wot Seilerja po hłosu delnołužiskeje pěsnje: Stoj ta lipa we tom dole atd. 9) Nazymne lisćičko; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 10) Žarowanje; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 11) Wojak a holičo; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 12) Wojerski spěw; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 13) Moje wjesela; spěw wot Seilerja po hłosu rusowskeje pěsnje: Solowej mój solowej. 14) Při kolebcy; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 15) Nitra; slowakski narodny spěw, zeserbšćeny wot Smoleřa. 16) Čeža a dobrotu; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora.

Třeće wotdźělenje.

17) Reja; spěw wot Seilerja po hłosu hornolužiskeje pěsnje: Wjer mje pola herca atd. 18) Zastaničko; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 19) Honjeřski spěw; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 20) Rajtarjo moji mužojo; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 21) Cyganowa pišćel; přeložk Čelakowskeho českeje pěsnje:

Naš tatíček nebožíček atd. wot Smolerja, hudźba wot Čecha Wórła.
 22) Spěwarjo rježownicy; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora.
 23) Serbska meja; spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora.

Wšo spěwanje bě so jara derje poradźilo a žněješe teho dla pola posłuchařstwa najwjetšu khwalbu. Wosebitu slawu dosta „honjeŕski spěw“ a ta bižom při přnim swjedženju překrasnjena „meja“, přetož wobaj spěwaj dyrbještaj so wospjetować. Jako solistoj wustupichu pak w quartettach, pak sami kk.: Bajeŕ z Łuha, Běrnich ze Šćeńcy, Bräuer z Khrósćic, Hatas z Hrodźišća, Kocor ze Stróže, Kulman a Linka z Wojerec, Lólk z Hermanec, Pjekaŕ ze Židowa, Rada z Rakec, Rychtaŕ z Nosaćic, Ryćeŕ z Budestec, Ryćeŕ z Wóslinka, Šoŕta z Běheho Khołmca, Smoleŕ z Łaza, Vogel ze Zaryča, Cybla z Budestec, a dostachu wšitecy wot posłucharjow wopokažstwa wulkeho spodobanja. Bjez knježnami spěwachu tři solo, mjenujcy knježna E. Pfulec, knježna Kh. Kocorec a knježna Lydija Jakubec. Knježna Pfulec spěwaše: „Nazymne lisćičko“; knježna Kocorec wustupi z k. Cyblu w dueće: „Wojak a holičo“ a knježna Jakubec zanjese spěw: „Při kolebcy“. Wšěm třom dosta so ze strony bohateje přitomnosće za jich wokřewjace, z wubjerneje luboznosće prjódknesene spěwanje powšitkomny poklesk a horliwa „slawa!“ — Hač runje bě za tutón koncert, ke kotremuž tón raz přistupny billet 5 nsl. płaceše, najwjetši budyski sal wuzwoleny, dha běše tón samy, dokelž bě so přez 400 posłucharjow zešlo, tola wšudžom wobsadženy a móhl rjec přepjelnjeny. My widžichmy wopytarjow z najdalšich kóncow serbskeho kraja a hewak tež lubyh Serbow z Lipska, Prahi, Draždžan, Bólesławja atd., kiž pjenjezy a wobćežnosće lutowali njeběchu, zo bych serbski spěwanski swjedžen sobu překrasnili. — Na tribunje běchu wot wubjerka přeprošeni najwyšši kralowscy, měščanscy a duchownscy zastojnicy ze swojimi

swójbami wosehne města dostali a wopokazowachu přez swoju přítomnosť, zo Serbow prócowanja česćić wjedza. Po dokončenym spěwanju sydnu so wšo spěwařstwo k hosćinje, teho rannja tež wulka mnohota horliwych Serbow a přecelow Serbowstwa; wšo do bromady přez 300 wosobow. Kaž přjedy při koncerće krasne spěwy, tak běchu nětko při hosćinje, hdyž hudźba, z 20 hercow wobstejaca, z khwilemi woćichny, krasne ryče slyšeć. Najprjódcy wunjese njeboh k. Dr. Klin z rjanymi słowami sakschemu a pruskemu kralej najwutrobníše strowje, na čož njeboh k. farař Jakub postany a z přihodnymi słowami ligniskemu knježerstwu, budyskej krajskej direkcii a budyskemu měščanskemu zastojnstwu džakapoľnu slawu přinjese. Nětk pokhwali k. duch. Seileř spěwarjow a spěwařki, kaž tež wosebje k. Kocora, na lubozne wašnje, a potom bu woť njeboh k. duch. Rědy z Hodźija, k. wuč. Mućinka ze Zemic, k. wuč. Wehle z Bórka, k. wuč. Meldy z Dažina, k. wuč. Pjekarja ze Židowa, k. duch. Łahody z Kholm, k. wuč. Bartka z Khwaćić, k. duch. Rědy z Hućiny a wjele drubich pak na Serbowstwo, pak na spěwanski swjedžen, pak na wěšte wosoby tak rjenje a krasnje spominane, zo hinak być njemóžeše, hač zo stajnje: „Slawa!“ po zali klinčeše a brinčeše. Hewak wunjese k. duch. Bróska z Budestec zhromadne strowje kk. Seilerjej, Smolerjej a Kocorej; k. štud. Pful z Lipska njeboh k. Dr. Klinej; k. Smoleř wšitkim swěrnym podjanskim Serbam, wosebje jich wučerjam; njeboh k. duch. Jakub česćenym němskim hosćam; k. Kocor swojimaj lubymaj staršimaj atd. K wosebitej radosći služeše pak, jako njeboh k. duch. Jakub postany a zhromadžiznu na k. Kocorowe zaslužby kedźbliwu sćinjo, město swojeje knježny džowki Lydije někotre přisprawne hrónčka praješe, a jako tuta při tych słowach:

„Kaž tón wěnc, kiž w serbskim mjenje
Serbska ruka poskićí,

Waše mjeno njech so rjenje,
Njech so młódnje zeleni!“

k powšitkemu spodobanju k. Kocorej lawrencowy wěnc na hłowu staji, našemu česćenemu přnjemu hudźbnemu mištrej sławu wunjese. — K dobremu kóncej hosćiny zanjese něchtó tón spěw: „Hišće Serbstwo njezhubjene“, kotryž wša zhromadźizna ze spodziwnej horliwosću wuspěwa. Po hosćinje bě pyšny bal a kaž něhdy Dawit k Božej česći rejwaše, tak so tón króć reje k česći Serbowstwa a našeje lubeje wótčiny zwjedowachu. Někotryžkuli njeby rejwał, hdy by tutón bal serbski bal njebył, ale hdyž běše tajki, dba bě zdobne, zo so tež přez rejwanje wótčinstwo pokazowaše. — Kaž na přěni, tak spominachu wšelake nowiny nětko tež na druhi serbski spěwanski swjedžen ze wšej khwalobnosću, a to česke nowiny: „Květy“, němske nowiny: „Erzähler an der Spree“, lubijska nowina: „Der sächsische Postillon“, lipsčanski časopis: „Deutsche allgemeine Zeitung“, draždžanski „Tageblatt“, pruske nowiny: „Berlinerische Nachrichten von Staats- und gelehrten Sachen“ a samo sakski: „Dorfsbarbier“.

Třeći serbski spěwanski swjedžen,

wotdžeržany 7. oktobra 1846 na třěleńni we Wojerecach.

Wosebje na žadanje wojerowskeho towařstwa a na wabjenje wojerowskeho serbskeho kantora k. Linki bu 7. dzeń oktobra 1846 třeći serbski spěwanski swjedžen z dowolnosću wyšnosće na třěleńni we Wojerecach wotdžeržany. Spěwow, kotrež běchu so za spěwanje wuzwolile, běše 17 a scěhowachu te same takle:

Prěnje wotdžělenje.

- 1) Jednota. Druhi wěnc, č. 1. 2) Serbow wóteny kraj. Přěni wěnc, č. 2. 3) Traće Serbowstwa. Druhi wěnc, č. 3. 4) Mój statok. Přěni wěnc, č. 3. 5) Žarowanje. Druhi wěnc, č. 11. 6) Postrowjenje z cuzby. Přěni wěnc, č. 15. 7) Zastaničko. Druhi wěnc, č. 19. 8) Prync Janowi Serbjo. Druhi wěnc, č. 7. 9) Přezpolo. Přěni wěnc, č. 25.

Druhe wotdželenje.

10) Nowe Serbstwo. Druhi wěne, č. 5. 11) Wojeŕski spěw. Druhi wěne, č. 13. 12) Honjeŕski spěw. Druhi wěne, č. 20. 13) Na domojhiće. Prěni wěne, č. 13. 14) Rajtarjo moji mužojo. Druhi wěne, č. 21. 15) Cyganowa pišćel. Druhi wěne, č. 22. 16) Trompjetaŕ na krwawnišću. Prěni wěne, č. 14. 17) Meja. Druhi wěne, čisło 24.

Serbske a němske texty tutych spěwow běchu za poslušarstwo na předań přihotowane a při kassy k dostaću. Spěwarjow běše so 40 zhromadźiło, a mějachu či sami dopołdnja w 10. hodž. pospomnjeneho dnja na spěwanskim městnje powšitkomnu pruhu. Koncert samón pak, kotryž k. Kocor wjedžeše, započa so popołdnju po pjecich hodžinach a traješe hač do na poł wosmich wječor. Přistupny billet płáceše při kassy 3 nsl., štož sebi jón pak pola k. kantora Linki we Wojerecach do přědka wotewza, trjebaše jeno 2½ nsl. dać. Poslušarstwo, tak derje serbske kaž němske, běše we wulkej mnohosći přitomne, a wšě spěwy, kotrež so prjódknjeschu, dostachu zjawne wopokažstwa powšitkomneho spodobanja. Jako solistjo wustupichu knježa wučerjo: Bajeŕ z Łuba, Błaža z Narta, Hatas z Hrodzišća, Linka z Wojerec, Lólk z Hermanec, Pjekaŕ ze Židowa a Ryćer z Wóslinka. Wyše teho wustupichu w soloquartettach tež hišće knježa wučerjo: Běrnich ze Šćenicy, Bórš z Rakec, Kulman z Wojerec a Šołta z Běleho Kholmca. Wšitcy zaslužichu sebi wulku khwalbu. Wosebje lubjachu so spěwy: Jednota, Mój statok, Přezpolo, Honjeŕski spěw, Trompjetaŕ na krwawnišću, Meja, a dyrbjachu so te same teho dla na powšitkomne žadanje wospjetować. Z cyla bě so wšo spěwanje jara derje poradźiło a tak serbskemu mjenu z nowa rjanu slawu dobyło. — Khwilu po dokončenym koncerće zesydachu so spěwarjo a mnozy přeceljo Serbowstwa a serbskeho spěwa, něhdže 100 wosobow, za blido k hosćinje. Rjane słowa a krasne slawy ju pyšachu. Najprjedy wunjese k. sup. Kubica w na-

dobnej ryči pruskemu a saksckemu kralej mócnu sławu, na což k. krajski bërka Krečmař z Wojerec spěwarjam džakny připitk přinjese z tym přecom, zo bychy tajke spěwanje bórzy zaso we Wojerecach wospjetowali. Nětk wunjese k. wučer Melda k. kantorej Lincy a k. kand. Pful pak k. Kocorej sławu, na což k. kand. Smoleř swoju zběrku serbskich narodnych pěsničkow k. Kocorej jako spomnjenku na wojerowski serbski spěwanski swjedžen přepoda z tym přispomnjenjom, zo so za tajkeho wubjerneho spěwanskeho mištra tež tajke wulke spěwarske jara derje hodža. Potom spěwaše so z wulkej horliwoscú: Hišće Serbstwo njezhubjene atd. a něšto pozdžišo jedyn za tutu składnosć wosebje zestajany a čišćany spěw, po kotrehož wuspěwanju k. Kocorej rjany pokhwalny wěnc na blowu stajichu. Hewak buch hišće sławy wunjese spěwarjam wot k. sup. Kubicy, k. duch. Seilerjej wot k. Kocora, městu Wojerecam wot k. Seilerja, pruskim wučerjam wot k. Pjekarja, přítomnym knjenjam a knježnam wot k. kand. Imiša, k. sup. Kubicy wot k. Seilerja, přítomnym Němcam wot k. Meldy, saksckim wučerjam wot k. Kulmana atd. Skónčnje hišće raz k. sup. Kubica postany a wuprawowaše přeče, zo by so po derje dokonjanych třoch wěcach bližši serbski spěwanski swjedžen tež derje radžil, na což po wšej zhromadžiznje sylne: „Daj to Bóh!“ zaklinča.

Štwórty serbski spěwanski swjedžen,

wotdžeržany 8. oktobra 1847 w hosćencu k třom lipam w Budyšinje.

Jako so 2. džen haperleje 1847 serbska zhromadžizna na winicy w Budyšinje džeržeše, bu na tej samej bižom twjerdže postajene, zo ma so 4. serbski spěw. swjedžen 8. džen winowca w zali budyskeho hosćenca k třom lipam swjecić. Teho dla činjachu so někotre měsacy prjedy wšelake přihoty k temu. Tak čišćachu so spěwne blosy, serbske a němske textowe knižki, noty so pisachu,

tři pruhi so wotdžeržachu, a to přenja 22. sept. popołdnu w Minakale, druha 25. sept. popołdnu w Rakecach a třeca na spěwanskim dnu dopołdnja w budyskich třoch lipach. Jako běše nětko wšo pěknje přiřadowane, zeskhadźa 8. oktober a z nim změrowa so horca žedźiwosć serbskich wutrobow. Koncert so pod wustojnej direkciu k. Kocora wječor na poł sedmich započa, a běše so do teho časa bohata syła posłucharjow, bjez nimi wjele burskich kaž tež wosobnych Serbow, zhromadźila, tak zo bě zala do cyła napjelnjena. Přistupny billet płaceše 5 nsl. Spěwany bu „serbski kwas“, wobraz ze žiwjenja; text wot Seilerja, hudźba wot Kocora. Wyše spěwnych hłosow běše text, kaž hewak, tež za posłucharjow pod mjenom: „Serbski kwas jako třeći wěnc serbskich spěwow, spěwanych 8. džen winowca 1847 w Budyšinje“ wosebje wotčišćany. Němski přeložk, wot k. Pjekarja přiřadowany a pod napismom: „Die wendische Hochzeit. Dritter Akt wendischer Gefänge. Gefungen den 8. Oktober 1847 in Bubiſſin“ wotčišćany, běše tež k dostaću. Kóžda knižka, serbska kaž němska, płaceše 1½ nsl. — Spěwarjow běše na sto a spěwařkow wósomnaće. Jako solistki a solistjo wustupichu pak w čistych solach, pak w soloduetach, pak w solo-quartettach knježny: Hana Gudźic (jako njewjesta), Emilija Pfulec, Khrystina Kocorec, a knježa: Cybla (jako nawožen), Hatas, Pjekař, Bajeř, Rycer, Krečmař, Wařko, kaž tež Kocor sam. Druheje džělby čisło 9 („So kóžda žeńtwa njeradzi“ atd.), hdžež k. Kocor jako solista wustupi, kaž tež chor třećeje džělby čisło 9 („Naš njeboh džěd“ atd.) dyrbyeše so na powšitkomne žadanje dwójcy spěwać. Z cyła so text kaž spěwanje posłucharjam wulcy spodobaše, štož so nic jeno přez wobstajnu kedźbliwosć a wjelekróćny poklesk wozjewješe, ale so tež po skónčenym koncerće ze wšěch stronow wuprajowaše. — Na hosćinje, za kotruž billet 10 nsl. płaceše, poltřeca sta ludźi džěl

bjerješe, bjez nimi tež tójšto Němcow. Tudy sławy
wunjesechu: Njeboh k. Dr. Klin sakschemu a pruskemu
kralej; njeboh k. duch. Jakub serbskemu nadobnemu
ludej, kaž tež załožerjam a přisporjerjam spěwanskich
swjedženjow; k. duch. Seileř serbskim spěwam, spě-
wařkam a spěwarjam, wosebje pak lubosći a jednoće
w slědowacych štučkach:

Tři stworičelske mocy mjenuju
Při našim lubym serbskim swjedženju.
Ze štučkami za khójnu
Ma přenja prócu, wójnu;
Nic wulka njej' pak jejna zaslůžba,
Hdyž so ta stwórba prawje wobhlada.

Hlaj, što je čěło — tež to najrjeńše —
Hdyž nima dych a mocy žiwjeńske?
Što kwasne hrónčka chcedža,
Hdyž něme w knižkach sedža?
Duž khwalbu zdobnje wjetšu zaslůži
Ta druha móc, kiž hrónčka wožiwi.

Što něhdy běše tež wot Hadama,
Hdyž hišće ležeše tam bjez dycha?
Duž, lube złote džěci,
Ta druha móc so swěći
We rjeńšej khwalbje teho stworjenja
A Stróža praji: ta mi přisluša!

Oho! wy Stróženjo a Stróžanki,
Wy njejsće dołho sami na swěći!
Wy chcyli moje „ale“
Tež hišće słyšeć dale;
Ta wulka třeća móc we stworjenju
Je pódla tu ze swojej wažnosću.

Ta třeća móc ze swojej dobrotu
Je spomhała tom džěsću na nůžku.
Přez nju tři lipy klinča,
Hač Łužicy wšě brinča —
A kraj a zhromadźizna swjedžeńska
Ji rěka: serbska lubosć, jednota.

A dokelž spěwarjo a spěwaŕki
Kčěw kwasej hakle dachu žiwjeŕski,
Dha třečej mocy prawa
Klinč móena, džakna sława,
A do najdalšich časow Łužica
Njeh z česću, z khwalbu na nich spomina!

Dale wunjesechu sławy knježa: duch. Łahoda z Lubija wobstawanju serbskeje ryče; Póst z Bórkow w delnołužiskim jazyku: wosebnosćam serbskeje ryče; Pjekaŕ knjezam: Jakubej, Seilerjej a Kocorej; Kocor Seilerjowemu a swojemu junšemu kwasej atd. atd. Wšěch sławow běše wšo do hromady 24. Z cyła za hosćinskimi blidami najwjetša radosć z wulkej přistojnosću knježeše, kotraž so na přecelniwych wobličach, we wutrobnych ryčach a horliwych spěwach („Hišće Serbstwo“ atd., „Zelena ta meja“ atd.) powšitkomnje wozjewjowaše. — Serbski bal, za kotryž billet 15 nsl. wučinješe, so z Kocorowej „ineju“ wotewri a njezakhowa jenož prjedawšu radosć, ale ju hišće wjele bóle powjetšowaše, tak zo na kóncu kóždy wobžarowaše, zo běše so balski čas „tak ruče pominyt“. A tak dha so tež tutón za Serbstwo tak wažny swjedžeŕ z wulkej spokojnosću a wutrobnej radostnosću dokonja, a swěŕni synojo lubodroheje serbskeje narodnosće rozžohnowachu so, z wjeselej nadžiju do přichoda hladajo, z tym słowom: „Zasy so hudźemy widžići: přichod wěncy wije!“

Pjaty serbski spěwanski swjedžeŕ,
wotdžeržany 13. junija 1848 w kupjeli Marineje Studnje pola Smječkec.

Srjedu po jutrach, 26. hap. 1848, bě so hižom při maćičnym zhromadženju postajiło, zo so w tutym léče w Budyšinje žadyn spěwanski swjedžeŕ dzeržeć njedyrbi, ale zo ma so tajke wjesele tón króć w jenej druhej krajnje wuwjesć. Duž bu wobzamknjene, zo dyrbi so to 3. dzeń swjatkow, 13. junija, w kupjelach Marineje Studnje pola Smječkec stać. Naš sławny hudźbnik, k. Kocor, bě k temu najrjeŕše spěwy z prjedawšich wěncow wu-

zwoľil a hromadu zestajaľ, a jich text bu pod mjenom: „Štwórty wěnc serbskich spěwow, spěwanych 13. džen smažnika 1848 w kupjeli Marineje Studnje pola Smječekce“ za posluchařstwo w podjanskim prawopisu wosebje wotěšćany. Pruhu wotdzerža k. Kocor 7. junija popołdnj w Rakecach. Jako běše nětko postajeny džen tudy, dha zjěždźowachu a skhadźowachu so lubowarjo serbskeho spěwa na swjedžeńskim městnje, a bać runje bě jara ćopło a wšelake wjesela wokoło Smječekce wjele ludźi wotdzeržowachu, dha běše so tola telko poslucharjow zhromadźilo, zo běše sal cyle napjelnjeny. Wšón koncert, za kotryž bě so tež wjele spěwarjow zešlo, wobsteješe z třoch džělbow. Přenja džělba wopriješe wótěinške spěwy, druha elegiske a nazrudne a třeća poskićowaše žortniwe a wjesele kuski. Běchu pak to slědowace spěwy:

Přenja džělba.

1) Prawa Serbskosć. Wěnc I., č. 1. 2) Serbow wóteny kraj. Wěnc I., č. 2. 3) Mój statok. Wěnc I., č. 3. 4) Traće Serbowstwa. Wěnc II., č. 3. 5) Trompjetař na krwawnišću. Wěnc I., č. 14. 6) Moje wjesela. Wěnc II., č. 14. 7) Nawoženjowy spěw (Ptačik leći atd.). Z „kwasu“. 8) Wojeřski spěw. Wěnc II., č. 13.

Druha džělba.

9) Žarowanje. Wěnc II., č. 11. 10) Zemrjeta njewjesta. Wěnc I., č. 10. 11) Hancyna swěrnosć. Ze „serbskeho kwasu“. 12) Swjateje Marine sylzy. Spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora. 13) Postrowjenje z cuzby. Wěnc I., č. 15. 14) Trošt. Wěnc I., č. 20. 15) Na domojhiće. Wěnc I., č. 13.

Třeća džělba.

16) Khatržinka. Ze „serbskeho kwasu“. 17) Khwalba hole. Wěnc I., č. 5. 18) Honjeřski spěw. Wěnc II., č. 20. 19) Wjerjebina rjenje atd. Z „kwasu“. 20) Něhdy wóčko swětle atd. Z „kwasu“. 21) Štó to myslí, štó atd. Z „kwasu“. 22) Cyganowa pišćel. Wěnc II., č. 22. 23) Naš njeboh džěd. Z „kwasu“. 24) Přezpolo. Wěnc I., č. 25. 25) Serbska meja. Wěnc II., č. 24.

Spěwanje započa so wječor w sydnych hodźinach a žuńčeše na wšěch stronach wulke spodobanje. Jako solistojo wustupichu knježa wučerjo: Bajer, Frenzel,

Kocor, Pjetaš, Rada a Cybla a zaslužichu sebi powšitkomnu khwalbu. Na wjelestronske žadanje buchu tež někotre spěwy wospjetowane. — Po spěwanju, kotrež so dla wulkeho njewjedra khwilu zatorhny, bě hosćina, na kotrejž jich tak wjele džěl bjerješe, hač města dosahaše. Rjane ryče a krasne słowa ju debjachu. Najprjedy wustupi k. Herman, tehdy zaposłanc na sejmje w Draždžanach, a wunjese w mjenje swěrných a swojeho krala lubowacych Serbow sakschemu kralej Bjedrichej Augustej wutrobne strowje. Potom wunjese njeboh k. M. Cyž k. Kocorej sławu, na to k. Kocor jednoće bjez katholskimi a ewangelskimi Serbami, k. Mučink našej lubej Łužicy a k. Imiš němskemu parlamentej w Frankfurće, dokelž bě tutón wukaz dał, zo dyrbyja tež Serbja we wšitkim, štož jich narodnosć a ryč žada, swoje prawo mčć. Na to spěwaše so z wosebitej horliwosću: „Hišće Serbstwo njezhubjene“ atd. Po dokončenju tuteho spěwa so nětko zasy sławy dale bóle žórlic počínachu, a bě tych samých tak wjele, zo na wšě wosebje spomínać njemóžu. Jenó sławu k. Seilerja, serbskemu burskemu stawu wunjesenu, chcu hišće zdžělić. Wona měješe so tak:

Nam Bože pismo pokaže:
Kak Bóh sam bura stajil je,
Ta wěrnosć steji njehnuta,
Kaž hory pola Kamjenca.

Bur ma so prócować a drěć,
Duž dyrbi so we česći mčć.
Wón husto studžeń wužiwa,
Hdyž wino křewi mčšćana.

Bur wjele potu rozlije,
To grat a polo přěduje,
Haj husto wjedra, nuzy dla
Njej hišće žana njedžela.

Bur ma so zlutuje přez swět prać,
Zo přec móhl dań a dawki dać,

Wón z twarohom so spokoji
A butru njese na wiki.

Štóz bura prócu wopomni
A kak wón krošik zasluži,
Tón budže džensa zdobnje rjec:
K nam witaj, luby, do Smječkee!

A štóz je džensa w Smječkecy
Na serbskej wěcy wjesely
A serbskich burow lubo ma,
Njeh wšitkim „sława“ přiwoła!

Wosebje tež na to sobu spominam, zo bu při blidže k. Kocorej wot k. Imiša rjany pjechatny pjeršćen jako wopokažstwo wysokowaženja knjeza Kocoroweho pilneho wótčinskeho skutkowanja ze strony jeho serbskich přecelow přepodaty, na čož k. Kocor zdobnje wotmolwi a wobstajnosći w skutkowanju za Serbowstwo slawu wunjese. Po tym spěwaše so z powšitkomnym džělbraćom we wšěch Serbach znata a lubowana „Meja“. — Prjedy hač so hosćina skónči, zanjese hišće wša přitomosć z najwutrobněj radosću tamny mócný wótčinski spěw: „Naše Serbstwo z procha stawa“ atd., na čož so potom bórzy bal započa, kotryž hač do ranja traješe. Runjež bě Bože njewjedro spěwanje khwilku zadžěwalo, dha tola radostne myslički njebě zahnać chcyło, přetož wot wječora hač do běfeho dnja měještej wokřewjaca radosć a česne wjesele swoje knjejstwo.

Šesty serbski spěwanski swjedžen,
wotdžeržany 11. oktobra 1848 w hosćencu k čornemu jehujoću w Lubiju.

Z wulkej wótčinskej horliwosću swjećeše młodniwe Serbowstwo tón króc swój spěwanski swjedžen w Lubiju, na mrokach rjaneho serbskeho kraja, zo by so tež tudy khwalba serbskeho mjena rjenje zabłyšćila, kaž slóncó njebieske. Za spěwanje bě so wuzwolił Seile-rjowy „serbski kwas“, wot Kocora skomponowany a hižom lěto prjedy w budyskich třoch lipach z wosebitej

slawu krónowany. Bohata syła spěwanskich mocow, ze 17 knježnow spěwařkow a 44 knjezow spěwarjow wobstejaca, běše so radosćepołna zešla, tak zo móžeše naš sławny hudźbny mištr, k. Kocor, kotryž spěw wjedžeše, ze sylnym chorom wustupić. Jako běše so nětko generalna pruha popołdnu w třoch hodžinach swjedžeńskeho dnja na spěwanskim měšće wotdžeržala, započa so koncert, za kotryž bě płacizna přistupneho billeta na 5 nsl. postajena, wječor w sydmich hodžinach. Ličba poslušcharjow, kotřiž móžachu tak derje serbske, kaž tež němske textowe knižki po 1 nsl. při kassy dostać, běše jara sylna. Štož spěwanje nastupa, bě so to same krasnje radžiło, tak zo sebi pola posłuchařstwa wosebne spodobanje nadoby; přetož skoro kóždy spěw bu pokhwaleny a knježny solistki: Gudžina, Pfulowa a Kocorowa, kaž tež knježa solistoj: Cybla, Hatas, Bajeř, Pjekař a Kocor buchu stajnje ze sławupřiwołanjom počesćowani. Wulcy jara spodobaše so spěw: „Wjerebina rjenje kćejo“ atd. a dyrbyeše jón k. Kocor, kotryž jón sam spěwaše, na powšitkomne žadanje wospjetować; tež: „Naš njeboh džěd“ spěwaše so po mnohohłósnym „dacapo!“ posłuchařstwa wospjet. Po džewjećich bě spěwanja kónc a bě to same tajki zacišć we wšěch přitomnych zawostajiło, zo so w Lubiju a jeho wokolnosći hišće wjele dnjow pozdžišo ničo njeslyšeše, dyžli luta khwalba serbskeho spěwa. Po spěwanju bě hosćina, na kotrejž so něhdze 180 wosobow wobdžěli, tak zo poslednim na městnosći pobrachowaše. Wona bě jara dušna a wjele sławow bu wunjesenych. Přěnja, kotruž k. ryčnik Mosig Kłosopólski na jara zdobne wašnje wunjese, plačeše sakskemu kralej. Na to zazynča sława Lubijej a Budyšinej, wot k. D. Pfula w slědowacych hrónčkach wuprajena:

Serbska maćerka tujała
Dweju synkow lubeju,
Radosćiwa wokošala
A zbožomna wobeju.

Mlódši syn — tón serbski wostal,
Spominajo maćeŕki;
Starši syn — tón znamjo dostal
Druhoryčnej knježeŕki.

Mlódši bratr pak rozwučeše
Swojoh bratra staršeho,
„Přimí so“, husto k njemu džeše,
„Zasy wašnja serbskeho!“

Starši bratr so rozmyslował,
Njeprawdy so dohladał,
Wurunanje wuwažował,
Serbski zas byé požadał.

Budyšina serbskeho
Starši bratr — to Lubij je;
Z Budyšina předroheho
Serbski duch zas do njoh dže.

Tak so smějka radosćiwa
Maćeŕ, serbska Łužica,
W serbskej nadžiji je žiwa
Wutrobita mužica.

Sława bratrej wobstajnemu,
Budyšinej serbskemu,
Sława wocućowacemu
Lubijej zas našemu!

Nětk přindže sława po sławje, kotrež jasnje pokazowachu, zo Serbjo swoje słowa tež při zjawnych składnosćach derje stajeć wjedža. Chcu tudy jeno na někotre tych samych zwjeřšnje pospomnić. Wubjernu sławu wunjese kholmjanski duchomny k. Łaboda knjezomaj Seilerjej a Kocorej, k. kand. Pentzig tym, kiž su na myslčku přišli, w Lubiju spěwanski swjedžeń swječić, k. ryčnik Rychtaŕ spěwarjam a spěwaŕkam, k. Domaška serbskim knježničkam, k. Mosig Kłosopólski swobodnemu Słowjanstwu a pozdžišo: Serbowstwu, k. duch. Łahoda pruskemu kralej, k. ryčnik Brauer (Němc) Słowjanam, jako tym, kotřiž su najprjedy za swobodu wojować počeli atd. atd. Wyše teho bu radosć hošćinska

hišće powjetšowana přez horliwe wuspěwanje spěwow:
„Hišće Serbstwo njezhubjene!“, „Zelena ta
meja“ atd. a „Naše Serbstwo z procha stawa!“.
Po hosćinje bě, kaž hewak, pyšny bal, kotryž je so tež
wšitkim wubjernje spodobal. To hišće njech je při-
spomnjene, zo bě sal z jenej sakskej, z jenej němskej
a z dwěmaj serbskimaj khorhojomaj wupyšeny, a zo
móžeše so bjez Serbami jara wjele serbskich kokardow
widzieć, z kotrymiž běchu so tež z wjetša wšě spěwařki
wudebile. Teho runja bě zwjeselace, zo so při kotillonje
seklki serbskich a lužiskich barbow dawachu. —
Spěwarjo a spěwařki, kaž wšitcy druzy swěrní Serbjo,
wobzamknynchu wótcěnske zradowanja z nowa wobtwjer-
dženi w swojej lubowanej narodnosći a wróćichu so do
drohich domiznow z tym wuznaćom: „W Lubiju běše
krasnje!“

Sydmy serbski spěwanski swjedženj,

wotdźeržany 29. meje 1849 w Marinej Kupjeli pola Smječkec.

Tak někotre mužkuliž Serbej bě při tehdomnišim
zrudnym, njeměrnym času to wosebje witana powjesć
Tydžeńskich Nowinow, zo změje so třeći dzeń swjatkow,
29. meje, w kupjeli Marineje Studnje njedaloko Smječkec
serbski spěwanski swjedženj. Přetož tehdy běše wo-
prawdže trjeba, zo so duch druhdy politiskeje hary zmi-
nyć pytaše a za tym hladaše, zo bychu so mysle cyle
do njeje njezapletle. A dokelž tak někotry ze sams-
neho zhonjenja wjedžeše, zo su tajke swjedženje wěcnje
dušne byle, dha tež swěru za tym hladaše, zo móžeše
tam pódla być. Duž žadyn dźiw njebě, zo bě so tajka
bobata syła poslušarjow zešla, a zo so tež wulka mno-
hosć spěwarjow wobdželowawaše. Spěwane buchu z wjetša
wšě spěwy „štwórtého wěнца“, a džělachu so te same
do třoch džělbow, wot kotrychž přěnja najbóle wótc-
ěnske, druha wosebje pozrudne a elegiske, třeća
pak wjesele kuski poskićowaše. Hłowna pruha džer-

žeše so popoľdnju w dwěmaj hodźinomaj teho samsneho dnja na spěwanskim měšće, a koncert samón spočinaše so wot šesćich hodźinow. Posłucharjo mějachu při zastupjenju do sala 5 nsl. zaplaćić a dostachu textowu knižku darmo. Spěwanje, kotrež k. Kocor z wustojnosću wjedžeše, bě derje radžene, tak zo skoro kóždy spěw zjawnu khwalbu dosta. Jako solistoj wustupichu knježa: Bajeř, Bräuer, Kocor, Pjetaš a Cybla, a žnjejachu wšitcy pěknu sławu. Spěwy: „Wjerjebina rjenje kćějo“ atd., „Něhdy wóčko swětle mějach“ atd. a „Naš njeboh džěd“ dyrbjachu so wospjetować. Po dokonjanym spěwanju, z kotrymž bě wšo posłuchařstwo cyle spokojene, bě hosćina, na kotrejž tak wjele ludži džěl bjerješe, hač města dosahachu. Při hosćinje pak so nic jenož derje njejědzeše, ale tež derje ryčeše, přetož wšelake sławy serbske so počínachu radostnje žórlić. Tak wunjese npř. k. Melda sławu rjanej serbskej jednoće; k. Mučink temu, kiž bě tam wšitkich zjenočil a zhromadził, mjenujcy k. Kocorej; k. Kochta swěrnej serbskej Cyžec swójbje; k. Hicka kk. Seilerjej, Imišej a Domašcy; k. Wićaz temu, kiž serbsku jednotu swěru hromadu smoli, mjenujcy k. Smolerjej; k. Kocor Słowjanam, k. Hicka spěwarjam, k. Fiedler serbskim knježničkam, k. Lorenca rjeńše časy z tutymi słowami:

Wšudžom, hdžež nětk woko hlada,
Knježi wójna, njeměr, zwada,
Bratr so z bratrom překori,
Husto dosć joh přeradži;
Duž dha na te rjeńše časy,
Hdyž so lubosć wróci zasy,
Moju škleńčku wupiju,
Tři króć sławu wunjesu!

Wyše teho so tež při jědźi zhromadnje spěwaše: „Hišće Serbstwo“ atd., „Zelena ta meja“ atd., „Naše Serbstwo“ atd. Po jědźi, z kotrejž běchu hosćo jara spokojom, započa so serbski bal, kotryž hač do ranja traješe a powšitkomnu radostnosć hišće powyšeše. —

Skóněnje budź tudy tež na to z khwalbu sobu pospomnjene, zo so tehdy na horje wyše kupjele rjana wnka serbska khorhoj swjedženŕsey zmahowaše, štož jara krasny napohlad poskiceše. Běchu tu samu Ralbičenjo dobroćiwje k temu požćili.

Wosmy serbski spěwanski swjedžen,

wotdźeržany 5. oktobra 1849 w hosćencu k třem lipam w Budyšinje.

Swjedženjo ty rjany,
Budź nam powitany,
Přindžeš w krasnej pyše zaso k nam.
Wupřěstrješ nad nami
Njebjo z radosćami,
A sy powjesć lěpších časow nam!

Tak z Hertu radostne wutroby serbske zehrawachu, jako zeskhadža lubozny 5. oktober, kotryž ze zahrodki serbskich spěwow rjany wěnc wonjacych kwětkow z nowa k wokřewjenju poskićowaše. Hižom dawno běše so mjenujcy zaso powšitkomna žedziwosć po serbskim spěwanskim swjedženju wšudže wot wótčinskich Serbow a Serbowkow wuprajowala, tak zo spěwanski wubjerk na to božemje wobzamkny, 5. dzeń oktobra tajki swjedžen w budyskich třoch lipach z nowa wotdźeržeć. Duž činjachu so hižom z časom wšć móžne přihoty, zo by so wotmyslena wěc nic jeno do skutka stajiła, ale tež derje radžiła. K. Seileř pěsnješe, k. Kocor komponowaše, kk. Kochta a Pjekař přeložowaštaj, čišćerjo čišćachu, seminaristoj pisachu dypki, knježny spěwařki a knježa spěwarjo wuknjechu, zhromadne prubi so dźeržachu a wšelake zwonkne připrawjenja so činjachu. To bě kóžde lěto tak bylo, duž tež tón króć hinak być njemóžeše. Spěwy, kotrež mějachu so spěwać, běchu do třoch džělbow džělene a rčkachu:

Prěnja džělba.

- 1) Jednota wot Seilerja po husitskim hlósu z pjatnateho lětstotetka (solo a chor). 2) Ja znaju kraj, solo a chor ze „serbskeho kwasu“. 3) Božemje lubej wot Seilerja, hlós (tenorsolo) wot Kocora. 4) Dobra

nóe! wot Seilerja, hudźba wot Kocora (solo). 5) Serbska njewjesta wot Seilerja, hudźba wot Kocora (solo). 6) Khwalba serbskeho holiča wot Seilerja, hudźba wot Kocora (mužski chor). 7) Čeho dla nie? wot Seilerja, hudźba wot Kocora (solo). 8) Skóněna reja z „kwasa“ (solo, sextett a chor).

Druha džělba.

1) Rjeńša w wěncu njewjesta atd., chor a duett z „kwasa“. 2) Brězyčka přede wsu, spěw wot Seilerja, hlós wot Kocora (solo). 3) Swjateje Marine sylzy wot Seilerja, z hudźbu wot Kocora (měšany chor). 4) Tón Knjez mój swěrný pastyl je atd., khěrluš 160, za quartettsolo a chor zestajany wot Kocora. 5) Wječor wot Seilerja, hudźba wot Kocora (tercett). 6) Syrotka, pěseń z luda, za tři sola a chor skomponowana wot Kocora. 7) Zahrodka wot Domaški, hlós wot Kocora (basssolo). 8) Ilonjeŕski spěw wot Seilerja, hudźba wot Kocora (mužski chor).

Třeća džělba.

Žnje w dwěmaj wotdźělenjomaj wot Seilerja z hudźbu wot Kocora.

Texty tutychle spěwow běchu, kaž hewak, tež tón króc za posłuchaŕstwo we wosebitej knižcy pod napismom: „Pjaty wěnc serbskich spěwow, spěwanych 5. dzeń oktobra 1849“ wotčišćane a móžachu so při kassy za 1 nsl. dostać. Tež němske přeložki běchu za 1 nsl. na předań a pod mjenom wotčišćane: „Fünfter Kranz wendischer Gefänge. Gefungen in Budissin den 5. October 1849. Uebersetzt von Ernst Becker und Johann Roßte.“ — Generalnej pruzy wotdźeržeštej so na spěwanskim měsće štwórtk 4. oktobra popołdnu w štyrjoch a pjatk dopołdnja w džesaćich. Koncertny billet plaćeše, kaž druge razy, 5 nsl. Jako bčše nětko sydym wotbiło a wulki sal hosćenca třoch lipow z mnohim posłuchaŕstwom napjelnjeny, kiwny k. Kocor z ruku a koncert so započa. Wšo spěwanje z cyła jara derje džěše a so na wosebje spodobne wašnje prjódknjeseše, tak zo hinak być nje-móžeše, hač zo stajnje sylne sławy tak derje komponistej, kaž spěwarjam a spěwarkam napřećiwo klinčachu. W solach wustupichu na wuley jara khwalobne wašnje jako solistki knježny L. Jakubowa, Kaulversowa, Kocorowa, Pfulowa a Šołtkowa. Solistoj pak

běchu: kk. Bajef, Kocor, Pjetaš, Piware a Cybla; khwalba, kotraž so jim ze strony přitomnosće dosta, bě derje zaslužena. Po džewječich běše spěwanja kónc, a ze wšěch wobličow swěćeše, so radostna spokojnosć. Nětk běše, kaž druhe razy, wulka swjedžeńska hosćina, při kotrejž kouver 10 nsl. plaćeše, a po njej pyšny serbski bal, za kotryž rejwanski listk 10½ nsl. wučinješe. Bych rady tež wo tutym džělu wosmeho spěwanskeho swjedženja najwažniše powjedał, hdy by so tehdy něhdže žana rozprawa wo tym napisała. Duž so to samo wot sebje zakaže.

Džewjaty serbski spěwanski swjedžen,

wotdžeržany 23. haperleje 1851 w hosćencu k třem lipam w Budyšinje.

Čim bóle swěrne serbske wutroby wobžarowachu, zo so w léce 1850 dla wšelakich zadžěwkow žadyn spěwanski swjedžen wotdžeržec njemůžeše, čim wjetša běše nětko radostnosć, kotraž z tutym swjedženjom z nowa z najkrasnišej młódnosću skhadžeše. Za tón samy běše so tón króć třeci dzeń jutrow wuzwolił, a džeržachu so teho dla z bohatej syłu spěwařkow a spěwarjow w třoch lipach na spěwanskim dnju dopołdnja wot džewječich a popołdnju wot dweju hodžinow zhromadne pruhowanja. Serbski koncert, wot k. Kocora z dotalnej rozhladosću wjedzeny, započa so wječor w sydnych, a mějachu posłucharjo, kotřiž běchu so tež tón raz bač nanajbohatšo zešli, za přistupny listk, kaž dotal, 5 nsl. zapłacić. Spěwany bu Seilerjowy a Kocorowy „serbski kwas“ z někotrymi přeměnenjemi a cyle nowymi spěwami. Serbske a němske texty móžachu so při kassy za 1 nsl. dostać. Spěwanje džěše jara derje a je so posłuchafstwu wulce spodobalo, přetož tak derje choristojo, kaž tež solistojo a solistki swoje zastojástwa khwalobnje zastejachu. Jako solistcy wustupištej pak knježna Kaulversowna z Bukec a knježna Kocorowna z Horneje Štrože, a sola spěwachu kk. Cybla z Budestec, Bajef

z Łuha a Piwarc II. z Radworja. Z cyla móžeše so prajić, zo bě spěwanje na tutym swjedženju po dźělach lěpše, hač hewak, a měješe teho dla Serbowstwo k. Kocorej za jeho wulku prócu při zřadowanju a wjedženju cyłego tuteho koncerta, kaž tež wšitkim, kotřiž jeho při tym přez spěw a na druge wašnje podpjerachu, wulki a wosebny džak wjedžeć. Po skónčenym spěwanju započa so bórzy pyšny serbski bal, za kotryž rejwarjo 10 nsl. plaćachu, a na kotrymž so jich tež jara wjele wobdžěli. Wón započa so, kaž hewak, z Kocorowej meju, a bu tež z powšitkomnym spodobanjom pozdže dosć skónčeny. — Hač runje tón króc žana zhromadna hosćina w salu njeběše, dha běchu tola w pódlanskich jstwach blida kryte a sydže so jich tam wjele za nje, zo bychy w rjanym serbskim towařstwje hromadže hosćowali. Tudy pak so bórzy najlubozniša radostnośc rozwiješe a najwutrobníše wótcinstwo w horliwych serbskich słowach kralowaše. Tak postrowješe npř. k. Dr. Pful w jenej swojich sławow našich drohich Serbow, našu słódku serbsku ryć a naš rjany serbski raj z tajkimile słowami:

Hory módre, ja was znaju:
Ja sym zaso w serbskim kraju,
Hdžež mi bydli wutroba;
Młódnazelena ty strona,
Wokřewjace serbske hona,
Wy sće moja domizna!

O ja hižom słyšu z nowa
Slěbroklinčne serbske słowa,
Słódku ryć mi maćefnu;
Kotrychž jenak w mysli nošu,
We duchu was wšitkich košu,
Serbjo z rjanej Łužicu!

Džensa róžička mi kéřwa,
Džensa zbože so mi směwa,
Kaž džen běły nalětni!
Kajke žiwe pukotanje,
Kajke zbóžne začuwanje,
Zo sym zaso bjez wami!

Na to sčehowachu bjez druhim hišće sławy, wunjesene wot kk. Łahody, Wařka, Seilerja, Dr. Pfula atd., na krutosć Serbow, k. Seilerjej jako basnjerjej serbskeho kwasu, k. Kocorej w napohladanju na wuwjedźeny a na busto wuwjedźomny serbski spěw, namjeznym a delnym Serbam, krutemu serbskemu přecelstwu, serbskej Maćicy, słowjanskim přecelam, spěwařkam a spěwarjam atd. W zastawkach, hdžež rejna hudźba njezynčeše, spěwachu so tež zhromadnje serbske wótčinske spěwy ze wšej horliwosću, kaž npř. „Hišće Serbstwo njezhubjene!“ „Naše Serbstwo z procha stawa!“ a teho runjeća. Z jenym słowom: Džewjaty spěwanski swjedžen bče miła, wokřewjaca oasa w młódnokrasnym žiwjenju serbskim!

Džesaty serbski spěwanski swjedžen,

wotdźeržany 8. oktobra 1851 w hosćencu k złotemu lawej we Wojerecach.

Hižom dawno prjedy běchu wojerowscy a wokolni Serbo po serbskim spěwanskim swjedženju, kaž jón w léce 1846 mějachu, horco žedźili, ale přeco podarmo. Srjedu 8. oktobra 1851 so hakle jich wutrobne žadanje dopjelni a to k powšitkomnemu wjeselu. Knježa wučerjo tamnišeje wokolnosće běchu so hižom dolho prjedy pod nawjedowanjom knjezow Kulmana a Jelenja zwučowali; wšitko bě přihotowane, na k. Kocora a budyske knježny spěwařki so hišće wótčakowaše. Tak bě so 8. oktober přibližił, z Budyšina přijědže 7 spěwařkow, z wokolnosće so spěwarjo hromadžachu a koncert so w saln hosćenca k złotemu lawej wječor započa. „Serbski kwas“, we Wojerecach hišće njeznały, so pod wustojnej direkciu k. Kocora spěwaše. Wopytařstwo bě bohate a dawaše přez sławny poklesk wopokažstwo, zo so jemu spěwy kwasu derje spodobachu. Rólu nawoženje spěwaše k. Kocor sam, njewjesta bě knježna Kaulversowna z Bukec a přčni swat njeboh k. kand. jur. a not. Cyž z Budyšina. Tež knjezaj Rycer

z Wóslinka a Linka z Wojerec spěwaštaj sola. Spěw: „Naš njeboh džěd“ dyrbyeše so wospjetować. Spěwarłow běše 9 a běchu to tute knježny: Hana Brühlowna z Mochołca, Hana a Madlena Hermanowna z Wojerec, Ernestina Kaulversowna z Bukec, Bertha Khěžnikowna z Budyšina, Khrystiana Kocorowna ze Stróže, Karolina Reicheltowna ze Židowa, Hedwija Ryćerjowna z Budestec a Amalia Šoltowna ze Židowa, spěwarjow bě pak bohata syła. Po koncerće, kotryž bě so jara krasnje radził a we wšěch posłucharjach wosebje spokojacy začišć zawostajił, běše rjany serbski bal. Štóz na nim džěl njebyerješe, temu poskićowaše so w pódlanskej jstwjce dušna składnosć, swoje serbske začuća z runomyslacymi přecelemi wuměnjować, přetož tu bě so Serbowstwo Horneje a Delneje Łužicy zbratrowało. Tak běchu tu z Delneje Łužicy přitomni knježa: duchowny Nowka z Módleje, duch. Panka z Lutola, wučer Lehman ze Šorbusa, serbscy gymnasiastojo z Khoćebuza a wšelacy druzy. Tola tež Horna Łužica bě najswěrnějšich synow swójeho Serbowstwa na swjedženj pósłala, kotřiž tudy z delanskimi bratrami při radostnej bjesadze stare bratrowstwo wobnowjachu a sebi při serbskim spěwje a narodnym rozryčowanju k dališemu skutkowanju za Serbowstwo serbsku ruku zawdawachu. Zo by cune bratrowstwo bjez hornymi a delnymi Serbami njepřestało, za to husto móčne sławy we wobimaj serbskimaj naryčomaj hrimotaču, a z najwjětšej horliwošću jazyki serbske zanošowachu:

„Bratrowstwo sej zawdawamy
W wótčinskich tych wutrobach,
Jednotu sej přisahamy
K dobrom skutkej w Łužicach.
Wótčny kraj, krasny raj!
Sława! kóždy zawyskaj!“ —

Hakle rano rozžohnowachu so w bratrowskej lubosći swěćni synojo droheho Serbowstwa, z wjeselej nadźiju do najrjěnišeho přichoda hladajo, a rožeńdžechu

so zaso z radostnymi wutrobami do wšěch stronow našeho lubowaneho serbskeho kraja.

* * *

Nětko bu bohužel rjana židžana nitka serbskich spěwanskich swjedźenjow roztorhnjena a džewječlětna přestawka zastupi. Přičina teho bě počesćace powołanje našeho sławjomneho k. Kocora na kantorat do Ketlic pola Lubija, hdžež so wón dla wotležanosće swojeje noweje domowiny a bohatosće wšědných zastojńskich džělow za tajke swjedźenje wjacy w přjedawšej měrje starać njemóžeše. Duž ležeše, k wobzarowanju wšeho Serbowstwa, zahrodka serbskich spěwow tajke časy pusta, a žane wěncy so z jejnych miłych kwětkow za našich Serbow njewijachu. Tola žedźiwosć po krasnych wótčinskich radosćach rjaneje zaždźenosće w kóždej swěrnej serbskej wutrobje dale bóle přibjeraše, a powšitkomne horce žadanje po serbskich spěwanskich swjedźenjach so při kóždolětnej hlownej zhromadźiznje Maćicy ze wšěch stronow jenohłósne wuprajowaše. Teho dla so k wuwjedowanjam tajkich swjedźenjow z k. kantorom Kocorom skónčnje někotři horliwi Serbjo zjenočichu, kotřiž žaneje prócy njelutowachu, zo by so tež zaso přez spěw serbske mjeno z najkrasnišej jasnosću zabłyšćilo kaž slónco njebieske. Jich prócowanja su so, Bohu budź džak, najpołnišo zaplaćile. Přetož serbske spěwanske swjedźenje su z wosebitej mocu a horliwosću ze swojeho drěmka wocućile a budža so nětko, da-li Bóh, zaso kóždolětnje z wulkej pychu wotdžeržować. Pozdžišo dyrbi so tež jim, runjež nic z mjedźow a drohich kamjeni, dha tola z pismom njezachodny pomnik stajić, kotryž by hišće našim najpóźnišim potomnikom přědował wo mlódnoszelených oasach radosćepołneho serbskeho žiwjenja!

Pismik „w“

a jeho

prěstworjenje, wuwostajenje a njewušne wužiwanje
w serbskej ryči.

Wot *J. E. Smolerja.*

Čitano w posědźenju ryčespytneho wotrjada M. S. 3. haperleje 1861.

Pismik abo wjele wjacy zynk *w* je so w serbskej ryči tam a sem mčsta wzdać, hdžež by je ze wšěm prawom

zajímac měl, a je so zaso druhdže do ryče začíšćał, hdžež bychmy jón po prawym wumjetać dyrbjeli. Pohladamy najprjódecy na poměry, pod kotrymiž je za starodawne časy pismík *w* w serbsčínje móc a wažnosť měł, dba widžimy, zo je so wón w běhu lěstotetkow we wěstym nastupanju do pismíka *j* přestworíl a to mjennjey tam, hdžež by w skłónjowanju wěcownikow po prawym zlóžka *wi* stać dyrbjala. Tak je

A.

a) dativ mužskich wěcownikow, w staršej serbskej ryči na tutu zlóžku wukhadžacy, do pismíka *j* přešoł, a my prajimy město: synewi, mužewi, nanewi nětko: synej, mužej, nanej. Dale wi-
džimy, zo je so

b) nominativ a akkusativ žónskich wěcownikow, w starej ryči so na *wi* wukónčiwšich a w někotrych słowjanskich naryčach so hišće na *w* (BL) wukónčacych, do sameho *j* woslabił, npř. krjej, khorhoj, ponoj, cyrkej město starych formow: krjewi, khorhowi, ponowi, cyrkewi abo město druhosłowjanskich: krjew, chorągěw, ponow, cyrkew.

Přispomnjenje. Wukónčenje na *i* je so w serbskich wěcownikach něčičěho časa jenož w słowomaj knjeni, pani wukhowało.

c) Zlóžka *wi* je so w přidawnikach, při druhich Słowjanach so hišće na -wity wukónčacych, do *j* přestworíla; npř. trawojty, kulojty, čornojty, wodojty město: trawowity, kulowity, čornowity, wodowity.

d) Potom zetkamy tajke *wi**), do *j* přestworjene, w ćělesu někotrych wěcownikow; npř. bukojna,

*) Znač je, zo so w słowjanskej ryči městne a wjesne pomjenowanja mjez druhim tež na to wašnje tworja, zo so k mjenu wosoby (*nomen proprium personae*) wukónčenje owicy přiwdá. Wot mjenow: Jan, Jeńk, Bjedrich, Buk, Herman, Rab, Wojer; Milota, Malleta, bychu pomjenowanja městow abo wsow po prawym: Janowicy, Jeńkowicy, Bjedrichowicy, Bukowicy, Hermanowicy, Rabo-

hložčka, Zajdow, Zyjicy, Wajicy město: buko-
wina, hłowička, Zawidow, Zywicy, Wawicy.
W druhich słowach tych samych kategoriow je zložka
wi njeprěměnjena wostała a njejsyn žane prawidło wu-
namakał, čeho dla je so wona runje w spomnjenych
słowach do *j* přestworila. Přirunaj: trawička (trawa),
kruwička (kruwa), sowička (sowa); zawidny.

e) Tež njemóžu žane prawidło wuslědźić, čeho dla
je serbski lud mjehke *w* (wj, w, Bh) někotrych sło-
wjesow a jich wotwodžowanjow do *j* přeměnil a w dru-
hich tajkich słowjesach a w jich wotwodžowanjach pak
njeprěměnjene stejō wostajl. Tak trjeba so nětko je-
nož forma: prajić (prajenje, zaprajić, zaprajeć atd.),
stajić, dajić, łojić město: prawić, stawić, da-
wić, łowić. Ale w słowjesach: krwawić (krwa-
wjenje, wukrwawić atd.), křiwić, pławić, zerzawić
atd. atd. wostawa *w* stajnje njeprěměnjene stejō.

f) Hewak je so mjehke *w* we wukónčanju nomi-
nativa pluralis rozomnych wěcownikow tež do *j* pře-
měnilo. Spomnjeny pad wukónčeše so w starym času
na: *-wje*, a wupraja so w stronach klóštra Marineje
Hwězdzy hišće džensniši džeń na tajke wašnje. W li-
teraturje je pak forma budyskeje naryče přemóc dobyła
a duž piše so: mužojō, čłowjekojō, nanejō, sy-
nojō pódlā: mužowje, čłowjekowje, nanowje,
synowje. Ale, snadź někotryžkuliž rjeknje, čeho dla
dha so mužojō, nanejō praji, nie pak mužojē,

wiey, Wojerowicy; Milotowicy, Maletowicy rěkać dyrbjale. Ale
temu w serbsčínje tak njeje, přetož nětčiša serbska ryč je tři zynki owi
cyle wučiła a na jich město po twjerdym konsonantu jeničke *e* (o), po
zmjehčenym pak *i* stajila, tak zo nětko jenož slyšiš: Janecy, Jeńkecy,
Bjedrichecy, Bukecy, Hermanecy, Rabecy (Rabecy), Wo-
jorecy, Miloćicy, Malećicy. Zo pak je forma na *owicy* něhdy
tež w serbskej ryči byla, to widźimy z toho, zo je so wona w muž-
akowskich a delnolužiskich stronach hišće hač do džensnišeho dnja w swojej
překhodnej formje ojcy wukhowala; npř. Brunojey (Braunsdorf),
Skarbišojcy (Sferberšdorf), Chwałojcy (Quolšdorf) atd.

nanoje, kaž by so po prawym wočakować měło. Na to ničo druhe wotmolwić njewěmy, bač to, zo so wukónčne *e* druhdy jako *o* wupraja. Tak slyšiš, npř., wšudže wo dnjo, polo, ćelo, kurjo atd. (po prawym: we dnje, pole, ćele, kurje); w tych stroinach so praji: jo, dawanjo, zbožo, nalěčo, wón džo, w druhich zaso: je, dawanje, zbože, nalěće, wón dže atd.

B.

1) Znate je, zo naš serbski lud, hdyž so žane słowo z dwěmaj konsonantomaj, kotrejuž přeni je zynk *w*, započina, tuto *w* lěnjeho wuprajenja dla skoro stajnje wuwostaja. Npř. wbohi, wćipny, wjacy, wjaz, wjazać, wlec, włoha, włós, włóski, wnuk, wrjeskot, wrjós, wróbl, wróna, wrota, wšak, wšelaki, wšědny, wšitkón, wšudže, wzac, wčera (wčora) atd. atd. wupraja so rad jako: bohi, ćipny, jacy, jaz, jazać, čera atd. atd. Zo ma so tajke *w* pak pisać, to so samo wě, a njemóže so jeho wuwostajenje z tym zamołwić, hdyž rjeknu, zo lud tak ryči. Hdy by něhdže Němc tak pisać chcył, kaž němski lud ryči, to bych u jeho wěsće hnydom raznje wotpokazali, a štož so w němskej ryči njehodži, to so hišće wjele mjenje w serbskej hodži, kotraž ma 5 sotrow (čěsku, pólsku, rusku, južnoserbsku a bołhařsku), kotrež spomnjeny zynk *w* swěru wuprajeja. — Něšto podobne je tež to, zo lud praji: tak leći, ale kóždy piše: *p*tak leći, a ja njebych wjedzał, čeho dla by *p* wjacy prawa mčć dyrbało, dyžli *w*.

2) W serbskej ryči so předložka k słowu, wot njeje wotwisacemu, tak wuzcy přilehnje, zo so tuto z nej jako jene słowo wupraji. Na přikład: na horje, pod mostom, do města klinči při wuprajenju, kaž by so rjekło: nahorje, podmostom, domčsta. To płaci tež wo předložcy *w*. Ta so tež ze słowom, před kotrymž steji, při wuprajenju cyle zjenoća. Dokelž

so po tajkim předložka w zestajenjach kaž: w Bohu, w synu, w duchu, w domje, w měšće atd., k slědowacemu słowu tak wuzey přilehnje, zo po prawym slyšiš, jako by pisane bylo: wbohu, wsynu, wduchu, wdomje, wměšće atd., dha so w tajkim padže předložka *w* před slědowacym konsonantom při lěnim ludowym wuprajenju runje tak wuwostaji, kaž so to w słowach pod **B. 1.** stawa, a rjeknje so: Bohu, synu, duchu, domje, měšće atd.

Tuto ludowe wašnje je někotrych k temu měnjenju zawjedło, zo je w serbsčinje něhdže tež tajki *casus localis*, kaž we łacanskej ryči, hdžež maja městowe mjena we wěstym nastupanju bjez předložki lokalny wuznam; npř. *Romæ* w Romje, *Athenis* w Athenach. Zo pak z tajkim serbskim lokalom nič o njeje, to budžemy nětko wěrić, hdyž wěmy, čeho dla lud předložku *w* wuwostaja. A z tajkeje wěry nastanje wěste přeswědčjenje, hdyž dopokažemy, zo lud spomnjenu předložku rad njewuwostaji, hdyž sebi ju ryč w lóžkowuprajomnej, mjenujcy w hlóskowanej, formje žada. Hlóskowana abo vokalisirowana forma předložki žada so pak najbóle tam, hdžež praeposicia před słowo, z dwěmaj konsonantomaj so započace, stupić dyrbi; npř. we wšitkim, wo dnjo, wo jstwjje, wo wsy, we wšelakim, we mni, we wšěch atd. Hdyž je teho dla z jeneje strony to džěcaca njeleposć, jeli so předložka ze swojim slědowacym słowom jako jena cyłosc piše (npř. wtym = w tym), dha je z druheje strony to zaso wulka njerodnosć, jeli so praeposicia tam wuwostaji, hdžež sebi ju ryč žada (npř. Budyšinje = w Budyšinje).

C.

My smy widželi, kak w serbsčinje pismik *w* přez přestworjenje a wuwostajenje škodu čerpi a chceniy nětko hišće na to spomnić, kak sebi wón tajke škodowanje někak — bač runje na njewušne wašnje — zarunać pyta. Wón čini to na dwoje wašnje.

a) Hdžež so w druhosłowjanskich naryčach žane słowo ze samym *o* abo *u* započina, tam dowola jemu serbščina, před tutón vokal stupić. Tak maja wšitey Słowjenjo npř. slědowace, z vokalom započinace słowa: o, ob, oba, ocel, ochla, oko, ot, oheń, otec, ołow, olša, oman, on, opak, orać, orjeh, oska, osmy, ošet, osioł, osoba, osa, ostrý, owca, owes, ucho, ućić, uhoř, uzda, uhel, uhry, Uheřska, uda, uzoł, utora, utor atd. W serbščinje je tudy všudže pismik *w* předstupił a praji so: wo, wob, wobaj, wo(r)cel, wochla, woko, wot, woheń, wótc, wołoj, wólša, woman, wón, wopak, worać, worjeh, wóska, wosmy, wóst, wosoł, wosobá, wosa, wótry, wowca, wows, wucho, wućić, wuhoř, wuzda, wuhel, wuhry, Wuheřska, wuda, wuzoł, wutora, wutor atd. Hewak słyšiš

b) wot Serbow druhdy *w* prajić, hdžež so prawidłownje *h* piše a praji; npř. jawoda, twarow, brjow, row atd. město: jahoda, twaroh, brjoh, roh atd.

List Barclay'a de Tolly.

Podał *M. Hórník*.

Slědowacy niže w originalu a přeložku list rjekowskeho generala ruskeho Michała Barclay'a de Tolly, wjednika 3. nawječorneje armeje we ruskofrancowskej wójnje, khowa so w zběrcy starožitninow towařstwa Maćicy Serbskeje. Tón samy bu tam při zhromadźiznje starožitnosćneho wotrjada 3. oktobra l. l. wot k. fararja Rādy z Hućiny darjeny, kotryž je jón w zawostajenstwje swojeho njeboh nana, kiž běše wot 1811—1817 w Smilnej (wottal w Hodźiju) z fararjom, namakał. Dokelž su po wuprajenju k. Rādy we wójnje často rusecy wyškojo w jeho narodnym domje přebywali, je najskerje tutón list spomnjenka, wot jeneho Rusa (snadž Barclay'a

sameho, kiž je bitvu pola Budyšina — kaž je znate — sobu wjedł) nanej darjena.

List je datowany (9. meje po našim ličenju) z města Trčela (pólsky Trzećiel, němsky Tirschdiegel) w Poznańskej, a njeje najskerje khěžorej wotposłany, dokelž su mjez tym žadane rozkazy došle. Abo je snadž wotpis z pólnych zapiskow generala? Při wšim tym je nam list wažny, dokelž njewěste postajenje ruskeho wójska w spočatku wosudneho lěta 1813 wopisuje a tež autograf słowotneho rjeka poskićuje, kiž je słowa „вѣрно подданный Барклай де Толлы“ samoručnje podpisał. Pisany je krasnje a wučinja tři strony in folio.

* * *

ВСЕМИЛОСТИВѢЙШІЙ ГОСУДАРЬ!

Съ самаго прибытія моего къ войскамъ ВѢСОЧАЙШЕ мнѣ вѣреннѣйшымъ, оставался я всегда въ неизвѣстности о томъ назначеніи какое для нихъ предполагается. По взятіи даже крѣпости Торна когда пребываніе войскъ сихъ у Вислы здѣлалось уже совершенно безполезнымъ, не зналъ я ничего о ихъ направленіи, и по одной только догадкѣ рѣшился взять съ ними маршъ въ Позенъ; къ счастію догадка сія оправдалась въ послѣдствіи. Равнымъ образомъ ничего неизвѣстно мнѣ о предназначеніи и дѣйствіи другихъ войскъ и самыхъ даже ближайшихъ къ мѣсту моего пребыванія. Между тѣмъ, какъ начальствующіе сими послѣдними, такъ и правительство Пруское входятъ ко мнѣ съ разными по настоящимъ обстоятельствамъ вопросами, и я къ крайнему сожалѣнію и къ большому можетъ быть затрудненію въ ихъ операціяхъ, долженъ всегда почти отзываться неизвѣстностію.

Встрѣчая часто необходимость въ разныхъ по слухамъ или по догадкѣ свѣдѣніяхъ, принужденъ я бываю искать оныхъ чрезъ парочныхъ моихъ у отрядовъ постороннихъ; но мѣра сія или остается безъ успѣха или весьма несовершенно удовлетворяетъ надобности. При такихъ развѣдываніяхъ узналъ я между прочимъ что отряды блокирующіе Кистринъ, Штетинъ, Магдебургъ, и другіе на Одерѣ и Эльбѣ расположенные немцы центрального для общаго разпоряженія ими пункта, не знаютъ гдѣ искать себѣ разрѣшеній и содѣйствія. Войска подъ Магдебургомъ состоятъ

какъ извѣстно изъ отрядовъ нашего и Прускаго; начальники оныхъ командуютъ и разпоряжаются блокадою независимо одинъ отъ другаго и слѣдовательно съ разностію и въ дѣйствіяхъ и въ успѣхахъ. Весьма естественно въ случаяхъ критическихъ всѣ отряды сіи первые содѣлаются жертвою такого невѣденія и безначалія.

Движимый истиннымъ усердіемъ къ пользамъ отечества и безпредѣльною къ особѣ ВАШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, я приемлю смѣлость все сіе предать ВАШЕМУ ВСЕМИЛОСТИВѢЙШИЙ ГОСУДАРЬ благоусмотрѣнію. — Ежели бы я и увѣренъ былъ что дерзновеніе мое разстрогаетъ кроткость ВАШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, то и тогда бы рѣшился скорѣе подвергнуть себя гнѣву ВАШЕМУ, нежели умолчать о такихъ случаяхъ, кои могутъ произвести иногда важнѣйшія къ невыгодѣ оружія ВАШЕГО ВСЕМИЛОСТИВѢЙШИЙ ГОСУДАРЬ послѣдствія.

ВСЕМИЛОСТИВѢЙШИЙ ГОСУДАРЬ!

ВАШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА

апрѣли 27. дня
1813. года.
М. Тирштигель.

вѣрно поданный
Барклаи де Толлы.

(Přeložk.)

Najmiłosćiwši Knjeże!

Juž wot mojeho přibýća k wójskam, z najwyšša mi do wěrjenym, wostach ja předco w njewěstosci wo postajenju, kajkež za nje so předpołoża. Haj po wzaću twjerdžizny Torunja (Thorn), hdyž bu přebywanje tychle wójskow při Wisle już dospólnje bjezwužitne, njewjedzach ja ničo wo jich nastajenju, a jenož po samym hudanju wobzamkných postup (marš) do Poznanja; na zbožo bu tuto hudanje pozdžišo wusprawnjene. Runje tak njeje mi ničo znate wo předpostajenju a skutkowanju druhich wójskow, tež najbližšich k městu mojeho přebywanja. Mjez tym khodža ke mni kaž wjednicy tychle poslednišich, tak tež pruske knježerstwo ze wšelakimi prašenjemi wo něčičich wobstejnosćach, a ja dyrbbju k najwjetšemu wobžarowanju a snadž k wulkemu zadžěwanju w tutech operaciach, skoro stajnje z njewědomnosću wotmolwjec. Mějo často potřebnosć wšelakich powěsći po slyšenju abo po hudanju, bywam nuzowany te same pytać přez mojich pósłow pola cuzych wotrijadow; ale tónle srědk pak wostanje bjez wunoška, pak tola cyłe njespokoj

potrzebnosć. Při tajkich wupytowanjach zhonich mjez druhim, zo wotrjady blokirowace Küstrin, Stettin, Magdeburg, a druge při Wódrje a Łobju rozpotožene njemějcy centralneho punkta za zhromadne jich naloženje, njewjedža hdže sebi poručnosć a sobuskutkowanje pytać. Wójska pod Magdeburgom wobsteja kaž je znate z našeho a pruskeho wotrjada; wjednicy tamnych komanduja a rjaduja blokadu njezawisnje jedyn wot druhého a po tajkim ze wšelakosću kaž w skutkowanjach tak we wunoškach. Jara přirodžena wěc je, zo budžeja w kritiskich padach wšitke tute wotrjady přeni wopor tajkeho njewjedženja a njeporjada.

Hnuty z woprawdžitej horliwosću za wužitk wótčiny a bjezmjeznej poddanosću k wosobje Wašeje Khěžorskeje Majestosće, dostawam khrobłosć wšitko to přepodać, Najmilosćiwiši Knježe, Wašej dobrej rozhladnosći. — Bych-li ja tež wěsty był, zo moja zwažniwosć rozhněwa měrniwosć Wašeje Khěžorskeje Majestosće, bych ja tež tehdom wobzamknył radšo so Wašemu hněwu podćisnyć, dyžli mjelčeć wo tajkich připadnosćach, kotrež móža druhdy přinjesć najwažniše sćěhi ke škodze Wašeje, Najmilosćiwiši Knježe, brónje.

Hapryla 27. dnja
1813. lěta.
M. Tirschtiegel.

Najmilosćiwiši Knježe!
Wašeje Khěžorskeje Majestosće
wěrnje poddaty
Barklaj de Tolly.

Něšto za přecelow serbskich starožitnosćow.

Sobudžělene wot *K. A. Jenča*.

¶.

Jako so 19. novembra 1801 k. Bohuměr Leberecht Marggraf, Dr. med. a lékař wjercha Pücklera w Mužakowje, z knježnu Hanu Augustu Eleonoru Vogelee, najstaršej dźowku knjeza superintendenta Vogelą w Mužakowje ženješe, wuznamjenješe so bjez wšelakimi spěwami, kotrež buchu na tutym dnju młodymaj mandželskimaj přinjesene, tež jedyn serbski, kotrehož spisař bě duch. Junghänel we Wochozach. Žadyn serbski bibliograf njewě nam wo tym samym powjedać a teho dla staju tudy to prašenje: je spomnjeny spěw komu znaty a móže jón něchtó do maćičnje knihownje wobstarać? Kruch

teho sameho je nam sobudžěleny we Ruš. Monatschrift 1802, 78, a ma so tak :

Wěsće, što je na tym wini?	Njenadžujcy čuješe
To tón lesny šibał čini,	Wot njeho wša zranjena,
Kiž so amor mjenuje,	Styskna, poľna njeměra.
A tym holcam škódný je;	Wona pak wě sebi radzić,
Na wšě khumšty wučeny,	Nochce so z nim doľho wadzić,
Je wón stajnje hotowy	Dže před prawu kowařnju,
Ze šipom a z kaćicu	Poda swoju wutrobu
Třěleć za jich wutrobu;	Luboznemu doktyrej
Tak tež tudy zakhadza,	Hač tón falšny amor je,
Zo so naša njewjesta	Nětko je ji radžene.

III.

We swojich serbskich pěsničkach I. str. 166 dźěli k. Smoleř pod čisłom CXL sčěhowace hrónčko sobu:

Holička ćelniše po hodžoch prječ
Na swjatoch Šćěpana.

Swoje sej jabłučka zwjazowaše
Do čistoh rubiška.

Kaž so zda, je tuta pěsnička po prawym dlěša, hač je w Smolerjowej zběrey sobudžělena, přetož něhduši kamjenčanski serbski duchowny M. Conrad, kiž je nam w starym časopisu: „Provinzialblätter“ 1782, V. str. 60 wopisanje serbskich wašnjow atd. zawostajił, přistaji tam k hornišim słowam hišće sčěhowace štučki, kotrež Smoleř nima:

Ach dobra nóc, dobra nóc, maćeř moja!
Ženje wjac po wašim dworje khodźić njebudu!
A ženje wjac waše ćelata kormić njebudu!
Hale mi je žel tych wjeselych hólcow,
Kiž my hromadu na piwo a z piwa khodźili,
A je mi žel tych wjeselych holcow,
Kiž my hromadže ke mši a wote mše khodźili smy!

Po powjedanju spómnjeneho Conrada sluša tuta pěsnička do kwasnych pěsničkow a to teho dla, dokelž so wokoło Kamjenca wječor prjedy kwasu před kwasnym domom wot njewjesćinych towařskow spěwa.

W o p ř i j e ć e.

Sydymy dżesatk basnjow wot H. Seilerja	str. 57.
Wěńčk-pěsnjow wot Radyserba	- 62.
Jan Michał Budař. III. 'Podał H. F. Wehla	- 66.
Morla holčka. Ballada wot Radyserba	- 78.
Pokazka ze serbskeje synonymiki. Wot H. Imiša	- 82.
Kluč k Frankowej zelowej zahrodze. Wot K. A. Jenča	- 85.
Serbske spěwanske swjedženje wot lěta 1845 hač do lěta 1851. Wot K. A. Fiedlerja	- 91.
Pismik „w“ a jeho přestworjenje, wuwostajenje a nje- wušne wužiwanje w serbskej ryči. Wot J. E. Smolerja	- 119.
List Barclay'a de Tolly. Podał M. Hórnik	- 124.
Něšto za přecelow serbskich starožitnosćow. Sobudže- lene wot K. A. Jenča	- 127.

Wubjerk Maćicy Serbskeje na lěto 1861.

Zastojnicy: k. ryčnik Rychtař, předsyda; k. knihikupc Smoleř, městopředsyda; k. vikar Hórnik, přěni sekretar; k. aktuar Wehla, druhi sekretar; k. překupc Jakub, pokladnik a knihiskladnik; k. wučer Fiedleř, knihownik; k. progymnasialny direktor Buk, redaktor časopisa.

Wubjerkownicy: *a) měšćanscy:* k. scholasticus Buk; k. kan-
tor Pjekař; k. kandidat Gólč; k. krajskodirekcijny pokladnik
Henč; *b) wonkowscy:* k. farař Imiš; k. farař Jenč; k. Dr. Pful;
k. farař Seileř.